

OBSAH

Konec neoliberalního triumfalismu v Čechách (<i>Lubomír Lupták</i>)	5
1. REFLEXE NEOLIBERALISMU V SOCIÁLNÍ TEORII A POLITICKÉ FILOSOFII (<i>Petr Krčál a Jiří Mertl</i>)	11
2. NEPŘÍZPŮSOBIVÍ, FLÁKAČI A ČERNÍ PASAŽÉŘI: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ MARGINALIZACE V PROGRAMECH ČESKÝCH POLITICKÝCH STRAN (<i>Petr Krčál, Vladimír Naxera a Ondřej Stulík</i>)	43
3. TENKRÁT NA ZÁPADĚ, DNES NA VÝCHODĚ: KAPITOLY Z DĚJIN POLITIKY PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU (<i>Petr Kupka</i>)	61
4. REVITALIZÁCIA, REZISTENCIA A MESTSKÁ MARGINALIZÁCIA: UZATVÁRAJÚCE SA SPORY O PRIESTOR CENTRA PLZNE (<i>Petra Burzová</i>)	85
5. KDO JE A NENÍ BEZDOMOVEC? PŘEDSTAVY BEZDOMOVCE V PRAXI ORGANIZACÍ POSKYTUJÍCÍCH SOCIÁLNÍ SLUŽBY (<i>Petr Vašát</i>)	116
6. BEZDOMOVEC JAKO „KLIENT REPRESÉ“: DISKURSIVNÍ REPRODUKCE POTŘEBNÝCH A NEPOTŘEBNÝCH CHUDÝCH (<i>Ondřej Hejnal</i>)	137

7. HRÁČI, PODĚLÁVAČI, FEŤÁCI: STUDIE Z KAŽDODENNOSTI ČESKÉ POKROČILÉ MARGINALITY (<i>Václav Walach</i>)	152
8. JANUSOVSKÁ TVÁŘ INSTITUCE ETNORASOVÉHO UZAVŘENÍ: SOCIOLOGICKÁ SPECIFIKACE GHETTA (<i>Loïc Wacquant</i>)	167
9. TĚŽEBNÍ LIMITY PROLOMENY: EXTRAKCE EKONOMICKÉHO A POLITICKÉHO KAPITÁLU Z ROMSKÉHO GHETTA (<i>Michal Růžička a Lubomír Lupták</i>)	192
Summary	208
Literatura	210
Rejstřík	240
O autorech	243

6. kapitola

BEZDOMOVEC JAKO „KLIENT REPRESE“: DISKURSVNÍ REPRODUKCE POTŘEBNÝCH A NEPOTŘEBNÝCH CHUDÝCH¹⁾

Slitování, šibenice a bezdomovci

Chudé segmenty populace se přinejmenším v evropském a severoamerickém, „lidovém“ a mnohdy i vědeckém diskursu zpravidla rozdělují na potřebné (*deserving*) a nepotřebné (*undeserving poor*). Dle této kategorizace si první typ zaslouží slitování (pomoc systému sociálního zabezpečení), jelikož se do těživé situace nedostal vlastním přičiněním a snaží se jí aktivně vzdorovat, kdežto druhý zasluhuje – použijeme-li část názvu knihy Bronislawa Geremka (1999) – „šibenici“ (represi, včetně vězení), protože si za svůj sociální propad může sám a je pasivní při jeho řešení. Do které kategorie spadají bezdomovci?

Cílem této kapitoly je prostřednictvím analýzy výpovědí institucionálních (dominantních) aktérů popsat sociokulturní (diskursivní) reprodukci představy dělící bezdomovce na potřebné a nepotřebné chudé v kontextu středně velkého českého města²⁾, v němž je bezdomovectví považováno za jeden

1) Tato kapitola je věnována všem mým informátorům, kteří jsou nuceni na vlastní kůži zakoušet (nejen) ulice českého reálkapitalismu. Speciální dík posílám i těm, o nichž lze již hovořit pouze v minulém čase. Během mého více než tři roky trvajícího výzkumu předčasně zemřelo celkem sedm bezdomovců informátorů (věkový průměr 42 let). V mých datech či textech se objevovali pod pseudonymy Bára, Otakar, Marcel, Max, Nikita, Přemek a Zombie. Zejména s Nikitou (†32) a zbylými členy jedné skupinky (Slávek/Slavoj, Vokurčák, střídavě Radim a později Mol) jsem v terénu strávil mnoho desítek hodin. Díky jejich pochopení pro mé výzkumné aktivity a ochotě nechat mě nahlédnout do strastí i radostí spojených s bezdomovectvím životem jsem byl schopen zaznamenat enormní množství dat. Vzájemná důvěra mezi námi již dávno přerostla standardní vztah klíčoví informátoři/etnograf. Odpočivej v pokoji, Nikito.

2) Veškeré údaje – tj. skutečná jména aktérů, název lokality či další informace, které by mohly vést k identifikaci – jsou anonymizovány. V tomto ohledu ctím přání mých informátorů: „Můžeš použít, co chceš, ale bez jmen a místa“. (Slávek, 26. 7. 2012) Výňatky z textů, které by bylo možné identifikovat pomocí internetových vyhledávačů, jsem upravil synonymizací slov a zpřeházením slovosledu. Středně velké město definuji jako obec s maximálně 30 000 obyvateli. Jsem si vědom, že definice středně velkého města by mohla zahrnovat i například morfologii, infrastrukturu či historii daného města. Tyto aspekty však ponechávám stranou, neboť je ve vztahu ke zkoumanému fenoménu nepovažuji za tolik důležité.

ze dvou nejpalčivějších problémů. Na základě mého etnografického výzkumu, polostrukturovaných rozhovorů s institucionálními (dominantními) aktéry (politiky, policisty, úředníky, sociálními pracovníky a zaměstnanci neziskového sektoru), analýzy mediálních sdělení a dalších typů dokumentů popíše převládající sociokulturní (diskursivní) konstrukce bezdomovců ze strany relevantních institucí: sociálního a preventivního odboru, neziskového sektoru, lokální politické reprezentace, městské policie a médií. Základním analytickým rámcem studie je rozlišení levé a pravé ruky státu Pierra Bourdieua, které aplikuji na zmíněné středně velké město. Levá ruka („ochranná“) zahrnuje sociální a preventivní odbor a neziskový sektor, zatímco pravá („represivní“) ruka vládnoucí politiky (převážně z pravého politického spektra) a městskou policii. Zařazení mediální sféry určí analýza (nicméně viz Obrázek č. 1). Vychýlení směrem k pravé ruce je dle Bourdieua specifickým rysem přechodu k neoliberalismu, který (velmi stručně a zjednodušeně řečeno) prosazuje tržní mechanismy do většiny sfér vládnutí, akcentuje individuální odpovědnost (za strukturálně produkované problémy) a ústup od redistribučních strategií řešení sociálních problémů. V souladu s Vašátovým doporučením z předchozí kapitoly budu toto (potenciální) vychýlení analyzovat na úrovni diskursivních reprezentací bezdomovectví, odrážející kontextualizovanou lokalizaci propojení neoliberalního projektu a postsocialismu.

Výzkumné otázky zní: Jaké jsou převládající reprezentace bezdomovectví ze strany relevantních institucionálních (dominantních) aktérů? Jaké jsou rozdíly těchto reprezentací u aktérů zastupujících levou a pravou ruku? Jsou konstrukce levé ruky skutečně „levé“ a pravé ruky „pravé“? Jakého bezdomovce popisují média a na kterou stranu je můžeme zařadit? Jakým způsobem se diskursivně reprodukuje status potřebných a nepotřebných (*un/deserving poor*) bezdomovců?

Remaskulinizace státu a diskursivní konstrukce bezdomovce

Termín neoliberalismus je v sociálněvědním prostředí používán zhruba od 80. let 20. století. Dle některých autorů se z něho stal hegemonní a naturalizovaný diskurs (Harvey 2007: 23–27), apriorní rámeček (Bauman 2004: 229), tj. „pravda“ či „reálno“ soudobého globalizovaného světa (Žižek 2011: 35–36). Nejčastěji je spojován s novým globálním řádem nastolujícím imperativy individuální svobody, zodpovědnosti a podnikavosti, deklarujícím nedůvěru v instituci státu, dominanci privátního sektoru a propagujícími privatizaci veřejných služeb a prosazení volného (deregulovaného) trhu jakožto nejlepšího prostředku pro dosažení všeobecného štěstí. Symptomy tohoto řádu zahrnují značný vliv nadnárodních korporací, pravicovou ideologii, de-

montáž sociálního státu, technokratické a ekonomizované formy vládnutí, gentrifikaci či sekuritizaci elit a komerčních zón atd. (Beck 2007: 16; Ferguson 2010: 170; Kingfisher – Maskovsky 2008: 116–117; Musil 2003: 139; Pryke 2000: 245; Young 2007: 39). T. H. Eriksen ho považuje za moderní verzi sociálního darwinismu (2006: 48). Někteří autoři zdůrazňují jeho roli při rozevírání nůžek mezi bohatými a chudými a vytváření stále více ekonomicky nadbytečných lidí (Bauman 2004: 138–139; např. Forrest 1999: 19–20; Keller 2011: 9–12; Wacquant 2009a: 58).

Koncept neoliberalismu se však (stejně jako většina ostatních sociálněvědních konceptů) vzpírá jednotné a uznávané definici. Brenner et al. (2010: 184) o něm píše jako o „uličnickém konceptu“, který je „promiskuitně pronikavý, přesto nedůsledně definovaný, empiricky nepřesný a namnoze popíraný“. Bourdieu popisuje neoliberalismus jako specifické nastavení levé (femininní) a pravé (maskulinní) ruky státu (Bourdieu 1998: 1–10, 2008; Lane 2007: 23–27; Lupták 2011: 120; Wacquant 2004: 8, 2010: 201, 2012: 73; Walach 2012). Levou ruku reprezentuje soubor aktérů, kteří široce spadají pod tzv. výdajová ministerstva (zejména práce a sociálních věcí) anebo plní obdobné funkce (zejména neziskové organizace), patří sem sociální pracovníci, streetworkeri, zaměstnanci úřadu práce atd. Levá ruka jakožto pozůstatek minulých sociálních bojů ochraňuje (či by měla ochraňovat) zájmy jedinců s nízkým sociálním a kulturním kapitálem a redistribuuje zdroje ve jménu sociální spravedlnosti. Zmírňuje tím sociální dopady tržní logiky a z ní plynoucí nerovnosti. Pravou ruku v obecné rovině reprezentují proponenti fiskální zodpovědnosti a tržního fetišismu, technokraté a (nejen) pravicové politické elity. Pravá ruka zpravidla neví anebo nechce vědět, co dělá levá ruka – každopádně ji nechce finančně dotovat. Levá ruka se dostává do marginalizované pozice a nemůže reálně řešit problémy, které vyplývají z tržně orientovaných reforem. Tato disproporce mezi levou a pravou rukou je dle Bourdieua symptomem neoliberalismu. Jeho nástupce a žák Loic Wacquant (např. 2009a, 2009b) pro tento stav používá termínu *remaskulinizace státu*: funkce levé ruky jsou stále častěji nahrazovány pěstí ruky pravé. Dominance pravé ruky způsobuje rozšiřování počtu marginalizovaných jedinců a všudypřítomnost sociální nejistoty (prekarizace). Tento stav je řešen prostředky pravé (maskulinní a tvrdé) ruky – sekuritizací, kriminalizací, penalizací, dohledem, uvězněním atd. (srov. Hejnal 2013b, Hejnal – Lupták 2013a, 2013b, Krčál 2012) atd., které jsou vyjádřeny ekonomicko-manážerskými termíny navozujícími představu domnělé racionality a nevyhnutelnosti. Tuto konceptualizaci lze vztáhnout i na bezdomovectví v kontextu analyzovaného města.

Nastavení mezi levou a pravou rukou ovlivňují aktéřské představy „bezdomovce“, tj. převládající reprezentace „lidí na ulici“. Tyto reprezentace jsou sociálně konstruovány v procesu interakce mezi lidmi (Berger – Luckmann 1999). V tomto smyslu lidé (diskursivně i nediskursivně) utvářejí společnost, která se stává reálně jsoucí skutečností a zpětně lidi, tj. své „konstruktéry“, ovlivňuje. Jinak řečeno: „Společnost je výtvorem člověka. Společnost je objektivní realita. Člověk je výtvorem společnosti.“ (ibid.: 64, původní text v kurzívě)

V procesu konstruování sociální reality hraje ústřední roli kategorie moci: „Kdo má větší klacek, má větší šanci prosadit svou definici reality“ (ibid.: 109). Proto je důležité analyzovat, jaké významy přikládají institucionální (dominantní) aktéři pojmu „bezdomovec“. Ty totiž spolu s dalšími procesy ovlivňují, jak s bezdomovci bude zacházeno, resp. jaká ruka bude převládat. Bude-li „bezdomovectví“ pojímáno jako výslednice strukturální nerovnosti, levá ruka by měla převažovat, kdežto bude-li vnímáno coby individuální selhání (např. důsledek lenosti) v jinak dobře fungující společnosti, řešením by měla být pravá ruka. Tato studie tudíž bude postavena na analýze „lidových teorií“ kategorizace bezdomovců institucionálních (dominantních) aktérů a částečně i bezdomovců samotných, byť pouze ve vztahu k typologii dominantní.

Metodologie: Zakotvená teorie, obsahová analýza a MAXQDA

Etnografickému výzkumu bezdomovectví v lokalitě středně velkého města se věnuji od roku 2010. Hlavním metodologickým principem je tzv. trychtýřový přístup (Agar 1980; Burzová 2010: 12; Lupták 2011: 90–91), který odkazuje k vědomému využívání veškerého dostupného materiálu, ať už je jakékoli povahy, a propojuje konstrukci dat (Bernard et al. 1986) s jejich neustálou interpretací (Okely 1994). Primárně využívám aktivního zúčastněného pozorování (Spradley 1980: 60–61) bezdomovců, tj. participuji na každodenní praxi zkoumaných aktérů (Hejnal 2012a; Hejnal – Lupták 2013a, Vašát 2012a, 2012b).

V této studii vycházím převážně z polostrukturovaných rozhovorů (srov. Toušek 2007, 2012) s institucionálními (dominantními) aktéry. Scénář rozhovoru zahrnoval několik okruhů týkajících se vnímání přítomnosti bezdomovců ve městě a aktéřských představ o řešení této problematiky. Provedl jsem devět rozhovorů s jedenácti aktéry (přesněji s jedním policistou, jedním úředníkem, dvěma zaměstnanci sociálních služeb, pěti politiky a dvěma pracovníky neziskových organizací). Dva rozhovory proběhly se dvěma aktéry zároveň. Dalším důležitým zdrojem dat jsou mediální sdělení, která

se týkají bezdomovectví. V textu dále používám články z místního deníku (v tištěné i internetové verzi) a městských oběžníků z let 2008–2012 (celkově 117 článků). Vyhledal jsem je pomocí databáze ANOPRESS přes zadání slov „bezdomec“ a „jméno_města“ do vyhledávače. Poslední typ dat sestává z tiskových zpráv radnice (11 dokumentů) a videozáznamů z jednání zastupitelů (pět zhruba hodinových záznamů).

Veškerá data jsem zpracoval v programu pro kvalitativní i kvantitativní analýzu MAXQDA (Hejnal – Lupták 2013b; Kuckartz – Sharp 2011; Schönfelder 2011), který umožňuje hierarchicky kódovat obsáhlé soubory dat a vyvolávat kódované segmenty textů. Využil jsem některých relevantních postupů zakotvené teorie (Berg 2001: 164; Bernard 2006: 493; Bernard et al. 1986: 88; Charmaz 2006, 2008; Strauss – Corbin 1999). Celý soubor dat jsem zpracoval pomocí otevřeného, axiálního a selektivního kódování. Po počátečním otevřeném kódování, kdy jsem se zabýval „označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů“ (Strauss – Corbin 1999: 43), jsem kodoval axiálně, kdy jsou údaje „znovu uspořádány novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi kategoriemi“ (ibid.: 70). Na závěr jsem vybral centrální kategorii a souvztažnil ji ke kategoriím ostatním.

Centrální kategorií jsou v případě této kapitoly „klienti represe“, kteří se pojí jednak k dalším typům klientů, jednak k jednotlivým aktérům levé a pravé ruky (viz Obrázek č. 1). Analýza mediálních sdělení kombinuje přístup zakotvené teorie a obsahové analýzy (Krippendorff 2004; Riffe et al. 2005). Po počátečním induktivním kódování jsem jednotlivé kódy podřazoval hierarchicky vyšším kódům (např. „narkomani“ a „pervitin“ pod „drogy“), až vykristalizovala dvě hlavní témata: negativní/stigmatizující popis a sociální služby, které souzní s výše zmíněnou představou levé a pravé ruky. Relativní zastoupení článků v jednotlivých letech je roztríděno do půlročních intervalů (1. 1. – 30. 6.; 1. 7. – 31. 12.). Počet mediálních sdělení s daným tématem byl vydělen celkovým počtem článků s bezdomoveckou problematikou a vynásoben 100 (viz Graf č. 1).

Klientelizace bezdomovectví: tlesknutí jednou rukou

Kategorizace, resp. reprezentace bezdomovců ze strany lokálních politických aktérů je spojena s pojmem *klient*: bezdomec je klientem složky preventivní, sociální či represivní (starosta, 15. 8. 2012). Tohoto problematického rozdělení, které do jisté míry odráží specialismus zmiňovaný v předchozí kapitole, se prozatím přidržím jako výrazu politické emické typologie, tj. nikoli adekvátního popisu skutečnosti.

Samotný termín klient má v rámci složek prevence a sociálních služeb své opodstatnění. Vychází z historie oboru sociální práce, kdy se upouští od medicínského označení pacient ve prospěch pojmů klient, uživatel služby či nejnověji spotřebitel a zákazník (Navrátil 2006: 455). Klient je v tomto ohledu spjat s tzv. *profesním diskursem* (ibid.: 456, kurzíva původní):

V tomto diskursu je sociální pomoc chápána jako *služba pro klienta*. V profesním diskursu je osoba klienta konstruována jako někdo, kdo potřebuje asistenci či intervenci. Je vnímána jako relativně pasivní. I když v rámci profesního diskursu existují rozdíly v pohledu na klienta, v zásadě převládá představa jeho závislosti, nedostatku znalostí či dovedností.

Tento popis víceméně souzní s představami sociálního a preventivního odboru, neziskových organizací i politických aktérů. „Klienti prevence“ jsou zpravidla osoby, které sice ještě nejsou na ulici, ale mají na ni našlápnuto. Je jim nabízeno finanční či právní poradenství, preventivní programy proti drogám atd. „Klienti sociálních služeb“ obvykle již jsou na ulici a využívají nějakou formu podpory ze strany státu či neziskových organizací. Dle politiků jsou to bezdomovci „vyhnaní v důsledku prokazatelných souvislostí na ulici“ (zastupitel, 24. 10. 2012, e-mailová korespondence). Víceméně nejsou na ulici viditelní, bezdomovectví pro ně není životním stylem (tj. dobrovolnou volbou) a možnost návratu do „běžné“ společnosti je vysoká.

Klientský diskurs však v rétorice politických aktérů prorůstá i do třetí složky, která se na řešení bezdomovectví podílí. Píše-li Navrátil (1998: 47), že status „klienta může být spojen se stigmatem“, tato třetí možnost jednoduše stigmatem je. Bezdomovci, kteří z pohledu dominantních politických aktérů nespádají do prvních dvou skupin, jsou nazýváni „klienti represe“ (starosta, 15. 8. 2012):

A ta třetí skupina, ty my tady vnímáme nejvíce. To jsou klienti represe. Těch je 30–50. Městská policie je zná jménem. Ví přesně, kterou žloutenku [mají] a zda disponují i svrabem. A znají jejich aktuální stav, aktuální příbytek. Monitorujem to strašně moc. Zabýváme se tím dennodenně.

Tento klient si za svou situaci dle dominantních aktérů může sám anebo je pro něho životním stylem. „A samozřejmě to je potřeba řešit. S těmihle lidmi já úplně takový slitování nemám. To jsou ty lidi, který potřebujem řešit represivně a samozřejmě snažit se je dostat z města [...] To jsou takový

ty kočovníci a takový ty lidi, který už nejsou schopni zapadnout do toho pracovního stylu nebo do toho běžného života, [...] jsou prostě nenapravitelný a nechtěj s náma spolupracovat“ (zastupitel, 16. 8. 2012). Bezdomovec, který si z nejrůznějších důvodů nevybral produkty prevence ani sociálních služeb, se téměř automaticky stává „klientem represe“. Oproti klientům prevence a sociálních služeb si nezasluhují pomoc, jsou neustále viditelní „na ulici“, bezdomovectví si vybrali jako způsob života a možnost jejich reintegrace je téměř nulová (Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1: Politická (emická) typologie bezdomovců s hlavními dimenzemi kontrastu.

Dimenze kontrastu	Bezdomovec jako klient		
	Prevence	Sociálních služeb	Represe
Zasluhuje pomoc?	Ano	Ano	Ne
Viditelnost na ulici?	Ne	Někdy	Ano
Bezdomovectví jako způsob života?	Ne	Ne	Ano
Možnost reintegrace?	Ano	Ano	Ne

Takový bezdomovec se stává „klientem“ služeb městské policie. Její zástupci si váží člověka, který se chce reintegrovat (tj. klienta sociálních služeb), ale „bohužel jako s těma my nepřijdem do styku, protože ty se snaží nic protizákonného nepáchat, neobtěžovat ty lidi. Ty jsou takový, až bych řekl, neviditelný“ (městský policista, 22. 8. 2012). K ostatním bezdomovcům má městská policie veskrze negativní vztah, namířený konkrétně „proti lidem, který jsou v sociální tísní a de facto toho zneužívaj, že jim nemá kdo co udělat a vlastně škodí dalším lidem“ (městský policista, 22. 8. 2012). „Viditelné“ bezdomovce dále rozlišuje dle problémovosti a dvou časových kategorií: míry začlenění mezi ostatní bezdomovce a věku. Problémovost má tři stupně: trvalá, občasná a bezproblémovost (poslední víceméně hraničí s klienty sociálních služeb). Míra začlenění zahrnuje dvě extrémní možnosti: „nové tváře“ a „staří známí“. Dle věku lze rozdělit bezdomovce na mladší a starší. Bezdomovci své skupinky netvoří striktně na základě těchto kategorií, byť menší sociální sítě jsou většinou homogenní na základě věku.

Zaměstnanci odboru prevence a sociálního odboru klasifikují bezdomovce v zásadě dle stejného klíče, byť kategorie klientů prevence a sociálních služeb téměř splývají. Zároveň je výskyt klientů represe ztotožňován

se zhoršující se situací po sametové revoluci, a zejména po finanční krizi z let 2008–2009 (sociální odbor, 31. 10. 2011, a odbor prevence, 4. 9. 2012):

Když jsem nastupovala v 90. po revoluci, tak takový ty klasický bejvalý klienti, ty se chovali slušně. Ty věděli, že musej pracovat nebo že by byla hned příživa [...] Tak chodili aspoň na ten pracák. A dodržovali ty věci a chovali se i k nám relativně slušně, pokud nebyl, jo, nějaký vožralej.

Dřív ty bezdomovci byli vyloženě takový ty postavičky, ty klasický alkoholic, co si nesli peřinu, polštář a takhlens.

Kategorie klientů represe je z jejich pozic reprezentována velmi podobně jako u předchozích aktérů. Akcentují se formy porušování veřejného pořádku, krádeže, lenost a skutečnost, že nechtějí se sociálními a preventivními složkami spolupracovat (Odbor prevence, 4. 9. 2012):

Ti, co nechtějí [spolupracovat], tak tam fakt asi [pomůže] jenom represe, tam žádná jiná pomoc není, no. Protože pokud fakt nechtějí spolupracovat, nechtějí si zařídit ani to nejnútnejší, nějakým způsobem aspoň dodržovat řád a pravidla, tak potom fakt asi na ně neplatí vůbec nic.³⁾

Klienti represe jsou rovněž označováni populárním termínem „nepřízpusobiví“: „Ty možnosti [pomoci] tam fakt jsou. Ale nechtěj. Oni nechtěj. Nechtěj se přizpusobit, ale tak protože se nechtěj přizpusobit, tak proto jsou tam, kde jsou, že jo.“ (sociální odbor, 31. 10. 2011, podobně i starosta, 15. 8. 2012) „Nepřízpusobivost“ je významově velmi blízká statickému pojetí sociální exkluze (Keller 2011: 168–171), které „odkazuje ke stavu, do něhož se lidé dostali vlastním přičiněním (tj. nedostatečnou adaptabilitou) [...] [S]polečnost funguje bezvadně, pouze je třeba začlenit hrstku jedinců, kteří se nebyli schopni ‚přizpusobit‘.“ (Hejnal 2012b: 51) „Nepřízpusobivost“ zastírá sociální nerovnost, resp. se snaží převést vertikální nerovnost na nerovnost horizontální (srov. Mareš – Sirovátka 2008: 273).

Pohled místní hlavní neziskové organizace se v mnohém od sociálního a preventivního odboru odlišuje. Odmítá totiž členění na potřebné a nepotřebné chudé, resp. různé druhy klientů (nezisková organizace, 3. 8. 2012):

³⁾ Zde se mimochodem projevuje zajímavý paradox. Přestože na klienty represe „neplatí vůbec nic“, represe „pomůže“ čili je legitimizována, ačkoli (soudě dle výpovědí téměř všech institucionálních aktérů) prakticky žádné reálné pozitivní výsledky nepřináší.

Jde o to, jestli my máme přemýšlet nad téma jakoby příčinama nebo téma důvodama, proč se tam člověk ocitl. Protože se jako dostanete do toho uvažování, který je běžný ve většinový společnosti. To znamená: je to jeho vina, není to jeho vina [...] Obecně, co vám lidi řeknou, tak tam máte dycky takový jako „On si to zvolil“, jako že to je jeho volba. Ale samozřejmě kupa klientů to má jako obrannej mechanismus, takže on vám to řekne, ale to neznamena, že je to pravda, jo. Ale prostě když nemá ty schopnosti se z té ulice dostat, tak pro ně je jako úplně logický řešení takováhle sebezprezentace. To znamená prostě říct: „Mně to vyhovuje“.

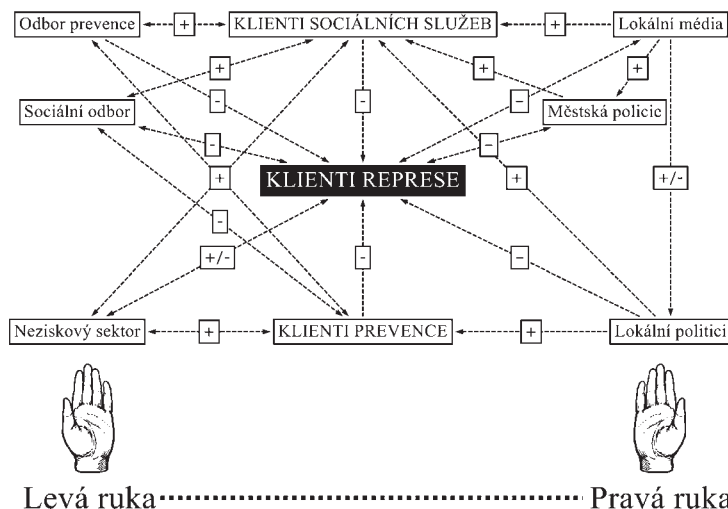
Klienti jsou dle této organizace, která víceméně zapadá do praxeologické perspektivy ve Vašátově smyslu (viz předešlou kapitolu), značně heterogenní, a tudíž kategorizace podobná té u předchozích aktérů není možná. Každý klient může velmi situačně měnit „svou příslušnost“ k dané kategorii předchozí typologie. Zajímavé je, že členění na popisované typy klientů do jisté míry sdílí i samotní bezdomovci (srov. Norbert, 22. 6. 2011 v následující citaci) jako součást procesu vytváření identity pomocí asociačního odstupu (*associational distancing*) od určitých skupin bezdomovců (Snow – Anderson 1987):

Nejsem jako oni, že čórujou železo. Fakt mi to za to nestojí. Nebo že choděj do Alberta krást. A prodávat to čongům. Pochopim, kdyby si ukradli jídlo, ale kořalky a jdou to prodat k Vietnamcům a koupí si krabicový víno. Pochopíš to? [...] Tady ty, co se s nima bavim, tak ty ne. Ty jsou v pohodě, ty si vydělaj sami peníze na to jídlo, na víno.

Paradoxní je, že tito jedinci, kteří se explicitně vymezují vůči „klientům represe“, jsou kvůli některým svým praktikám (v citaci nepřímým zmíněným: popíjení alkoholu na veřejnosti a práce načerno) za ně rovněž institucionálními (dominantními) aktéry považováni.

Schéma dosud řečeného nabízí Obrázek č. 1. Centrální kategorií jsou „klienti represe“, vůči nimž se všichni od „klientů prevence“ po odbor prevence (s výjimkou komplikovanějšího postoje neziskové organizace) vymezují negativně. Tento negativní vztah je namnoze oboustranný.

Obrázek č. 1: Vztahy typů bezdomovců a relevantních složek levé a pravé ruky (zpracováno autorem v MAXQDA 10 Plus, resp. modulu MAXMaps).

Vůči „klientům represe“ jsou v rámci logiky pravé ruky praktikovány různé formy dohledu a trestání. Městská policie bezdomovce ustavičně „prudí“ (starosta, 15. 8. 2012) či „kontroluje docházku“ (Max, 26. 7. 2012). To v praxi znamená, že městští policisté objíždějí místa, kde bezdomovci vysedávají, a monitorují jejich výskyt. Pokud slouží „dobrá šichta“ (Nikita, 20. 9. 2012), průběh kontroly má charakter vřelého rozhovoru. Pakliže přijede „špatná šichta“, bezdomovci jsou z daného místa zpravidla vykázáni pod záminkou nepřivázaných psů a popíjení alkoholu. To usnadňují městské vyhlášky (zákaz pít alkoholu na veřejných místech, zákaz pohybu psů bez vodítka, vyhláška o veřejném pořádku atd.), které jsou sice obecného charakteru, ale aplikují se takřka výhradně na chudé segmenty populace, tj. i na bezdomovce (Vašát 2012: 275; srov. též Hejnal 2013a, 2013b, 2013c). Strategie proti „klientům represe“ je do jisté míry inspirována logikou politiky „nulové tolerance“ (viz kapitolu 1), pocházející z USA (starosta, 15. 8. 2012):

Jako takový to, co mají v zámorí nebo prostě vyspělý státy, Amerika, větší města prostě maj zákaz povalování se ve smyslu, že bezdomovec nesmí bránit v chůzi, pohybu po komunikaci. To když tady uděláte, tak na tom uvařim měšťáky, protože nebudou dělat vůbec nic jinýho.

Pravicoví politici ve vedení města vidí problém v příliš štědrém sociálním systému a nabídce služeb (tj. v levé ruce): „Těm bezdomovcům je tady moc dobře. My jim tady vlastně poskytujuem maximální pohodlí v rámci jejich životního stylu, a proto se tu zdržujou. A ty obyvatelé jsou tady dost bohatý a [bezdomovci] tady maj co konzumovat. Narovinu, jo? ... Je to sociální luxus.“ (zastupitel, 15. 8. 2012)

Bezdomovci, kteří pobírají nějakou formu sociální podpory – a těch není rozhodně tolik, kolik se v rámci ideologické teze o zneužívání dávek předpokládá⁴⁾ – se často dostávají do nelehké situace kvůli zpožděným dávkám anebo je s nimi zacházeno jako s „línými přítěžemi“ společnosti, popř. jako se zmíněnými „zneuživateli“ (sociální pracovník, 31. 10. 2011):

Tady je partička mladejch frajerů, který nám sem choděj žádat o dávky. Jsou hlášený na městským úřadě anebo nám tvrděj, že s rodičema nežijou a že spěj, kde se dá. Ale evidentně je na nich vidět, že jsou doma nebo u kámošů nebo někde. To už poznáte, jestli fakt žije venku nebo nežije. ... Džíny Replay, boty značkový, celkem k tomu nebylo co dodat. To prostě nikde na ubytovně nebo na noclehárně nebo na tom hlaváku by jistě v takovymhle stavu fakt nemohl přijít.

Levá, či pravá ruka?: Lokální mediální obraz bezdomovců

Prozatím nebyla řeč o poslední součásti Obrázku č. 1 – tj. o lokální mediální sféře (konkrétně místní deník a obecní oběžník). Mediální sféra výrazně ovlivňuje každodenní diskurs o mnoha tématech (srov. Jäger 2001: 49; Jewkes 2004) bezdomovectví nevyjímaje (Campbell – Reeves 1999: 28; Wright 1997: 11). Jej umístění k pravé či levé ruce jsem analyzoval pomocí výše zmíněné metody, kombinující zakotvenou teorii s obsahovou analýzou.

Bezdomovci jsou často negativně mediálně prezentováni bez ohledu na dominantní politickou ideologii. Akcentují se individuální příčiny jejich sociálního propadu (Wright 1997: 205; Campbell – Reeves 1999: 25; Power 1999: 67; Whang – Min 1999: 95; Lind – Danowski 1999: 110) se silným stigmatizujícím obrazem (Campbell – Reeves 1999: 59; Min 1999: ix; Wright 1997: 204). Lind a Danowski (1999) analyzovali televizní a rozhlasové mediální zprávy v rozmezí květen 1993 až leden 1996 (35 000 hodin,

⁴⁾ Zjevný bezdomovci (většinou považovaní za „klienty represe“) zpravidla dávky nepobírají, ať už je důvodem absence dokladů, nechť jednat s úřady anebo postoj, že „já státu nic nedávám, tak od něj nic nechci“ (Lukáš, 22. 6. 2011).

cca 130 milionů slov). Zjistili, že přibližně 45 % ze všech zmínek o bezdomovcích mělo stigmatizující charakter (Lind – Danowski 1999: 114; srov. Power 1999: 67). Obraz bezdomovectví tedy odpovídá kulturním stereotypům společnosti jako antizeze hodnot střední třídy (Fiske 1999: 8; Glasser – Bridgman 1999: 42; Wright 1997: 114).

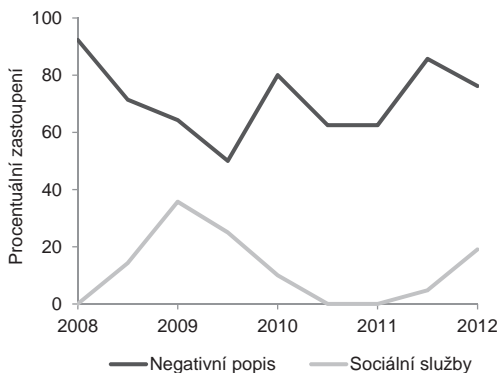
Místní deník spolu s městským oběžníkem ve zkoumané lokalitě popisuje bezdomovce nejčastěji jako *pochybné existence, neprizpůsobivé občany a kriminální živly*. Články s takovými negativními stigmatizujícími označeními převládají. Druhým nejčastějším tematickým okruhem jsou sociální služby. Modelová mediální sdělení vypadají asi takto (Místní deník, 7. 8. 2012, a Místní deník, 6. 2. 2012):

Negativní/stigmatizující zpráva – Není jediného dne, kdy by policisté našeho města nemuseli přijíždět k přestupkům bezdomovců. Podnapilými, zdrogovanými a někdy i agresivními lidmi na ulici, kteří velmi často mají kolem sebe neuvázané psy, se policisté zabývají několikrát za den.

Sociální služby – Obecní úřad finančně podporuje projekt teplých židlí, přesně 3000 Kč/noc. Dle starosty je tento projekt výhodný jak pro bezdomovce, jejichž životy jsou v zimě ohroženy, tak i pro běžné občany v rámci zaručení větší bezpečnosti v ulicích. Bezdomovci totiž v tomto období hledají úkryt v opuštěných budovách.

Počet negativních stigmatizujících mediálních sdělení od roku 2008 nikdy nespadol pod hranici 50 % ze všech článků, a je tedy hlavním motivem mediálního obrazu bezdomovců v dlouhodobější perspektivě. Přítomnost článků o sociálních službách nikdy nepřekročila hranici 40 % (viz Graf č. 1). Od roku 2009, kdy se v dané lokalitě objevuje poměrně veliký a problematický areál obydlený bezdomovci (Hejnal 2013b), je rozdíl mezi negativní prezentací a výskytem tématu sociálních služeb ještě propastnější. Městskou policii deník popisuje ve vztahu k bezdomovectví v pozitivním světle, neboť „skutečně“, tj. represivně „řeší problém s bezdomovci“. Lokální politici jsou hodnoceni v návaznosti na to, zdali preferují instituce levé (neutrální hodnocení), či pravé (pozitivní hodnocení) ruky. Vyloženě negativní hodnocení lze nalézt ve sděleních, která popisují průtahy při demolici zmíněného areálu obydleného bezdomovci.

Graf č. 1: Poměrné zastoupení negativního popisu a tématu sociálních služeb v lokálních médiích (2008–2011).

V rozmezí let 2008–2011 je celkově negativní stigmatizující popis bezdomovectví oproti zmínkám o sociálních službách nadreprezentován (srov. Hejnal – Lupták 2013a). Lze tedy říci, že se v mediálním diskursu stále více objevuje „klient represe“ a stále méně „klient sociálních služeb“. Jinými slovy pravá ruka vítězí nad levou. Takováto mediální konstrukce se velmi podobá předchozím typologiím a zapadá do širšího souboru vztahů institucí a diskursů pravé a levé ruky.

Závěr: „Pochlapeň státní“ anebo zavrnutí kategorie „klientů represe“

Tato kapitola analyzovala diskursivní konstrukci bezdomovectví na úrovni aktérů, které lze pomocí teorie Pierra Bourdieua rozdělit do dvou oblastí: levé (femininní, ochranné) a pravé (maskulinní, represivní) ruky. Političtí aktéři klasifikují bezdomovce na klienty prevence, sociálních služeb a represe. Na úrovni sociálních reprezentací (neboli „lidových teorií“) tuto typologii víceméně sdílejí i ostatní aktéři včetně médií a s výjimkou neziskového sektoru bez ohledu na příslušnost k levé či pravé ruce, byť není zcela jasná hranice mezi klientem prevence a sociálních služeb. „Levost“ sociokulturní konstrukce levé ruky je patrná pouze v případě klientů sociálních služeb a prevence. „Pravost“ sociokulturní reprezentace pravé ruky se pojí výhradně s „klienty represe“. Mediální reprezentace bezdomovectví stojí z velké části na represivní straně, jelikož nejčastějším popisovaným bezdomovcem je „klient represe“. Tím se však vytváří stigmatizující obraz bezdomovce.

Obraz „klienta represe“ se stává prototypem pro všechny aktéry na ulici, kteří s jeho představou nemusí mít nic společného.

Lze tedy souhrnně říci, že většina institucionálních (dominantních) aktérů sdílí představu radikální odlišnosti přinejmenším dvou skupin bezdomovců: těch, kteří spadají mezi tzv. potřebné chudé (klienti prevence a sociálních služeb), a zbylých nepotřebných chudých („klienti represe“). Definičními znaky „klientů represe“ jsou přítomnost kriminality, alkoholismu, užívání drog, viditelnost ve veřejném prostoru, představa bezdomovectví jako životního stylu (srov. Holpuch 2011; Růžička 2011) a minimální možnost reintegrace do společnosti. Levá i pravá ruka tak bezdomovce rozděluje na dva tábory, které si zasluhují jiné hodnocení a jiné zacházení. Ve vztahu ke „klientům represe“ se stát dle starosty musí (vzpomeňme na Wacquantovu remaskulinizaci) „*pochlapit* a udělat nějakou legislativu, která to bude umět uchopit“ (starosta, 15. 8. 2012). Příkladem může být i zdánlivě nekontroverzní téma domovského práva. Přestože ho někteří dominantní aktéři považují za krok, díky němuž bude mít obec povinnost se postarat o své bezdomovce, a zlepší tak jejich situaci, jiní ho vidí podobně jako jistý Pepa (občan zkoumané lokality), který promluvil v rozhlasové relaci, příznačně nazvané *Měly by radnice vyhánět bezdomovce z historických center měst?* (10. 1. 2011):

Já pamatuju za první republiky, když byl bezdomovec, tak všichni se sebrali a poslali se tam, kde se narodili a ta ves nebo to město se o ně postaraly. Co dneska o koho se máme starat, že oni támhle chlastají a já se budu o ně starat, ať se o ně postará město nebo ves, kde se narodili, jako to bylo za první republiky.

Podobně téma domovského práva popisují v lokálním deníku. Dle autorů jednoho z článků by „radnice mohla [bezdomovce] *deportovat* tam, kde měli poslední trvalé bydliště“ (23. 2. 2012, kurzívu doplnil autor). Pravicoví političtí aktéři tomuto aspektu domovského práva rovněž přitakávají (zastupitel, 16. 8. 2012). Takto interpretované domovské právo se tím pádem dostává do kategorie purifikace veřejného prostoru (Douglas 2002; Mitchell – Staeheli 2006; Mitchell 1998, 2001, 2003; Sibley 1988, 1995) a celkového příklonu k pravé (tj. represivní) ruce. „Pochlapeň“ státu zastupitelé charakterizovali (místy snad v nadsázce) následujícím způsobem (starosta a zastupitel, 15. 8. 2012):

Zastupitel: To víte, kdybysme mohli navázat na Rakousko-Uhersko, zavést šatlavy, nucený práce, tak oni by si dali pozor, aby

si je někdo chytil a odešli by sami. Ale to bysme se vrátili někam, kde nechceme být.

Starosta: Ne, ale stejně by to byl jenom přeliv. Prostě těch lidí je hrozná spousta. Pořád jsou to lidi. Největší problém je, že naše legislativa a vůbec i různé pakty a listiny základních práv a svobod a Lisabonské smlouvy a deklarace všeho možného definují pořád jenom pro všechny práva na všechno, ale zapomíná se právě na ty povinnosti a pravidla. Takže v tuhle chvíli vy vlastně, když toho bezdomovce zachytíte úplně našrot, pokáleného, jak zákon káže, a všichni okolo, dvacet občanů se zastaví a čeká, co policista udělá. Policista nemůže udělat vůbec nic, protože když mu vypíše pokutu, tak on ji nikdy nezplatí a nám tady bude ležet jako nevymahatelná pohledávka, dokud někdo nevymyslí, jak ji odepsat. ... Zbít ho nemůže, zastřelit taky ne a občan má pocit, že policie je na nic, protože nic neudělala.

Základní problém však tkví v samotné dominantní typologii bezdomovců. Zaprvé, ostrá hranice mezi „klienty represe“ a „slušnými“ bezdomovci je z hlediska empirické adekvátnosti fikcí. Obě skupiny se překrývají. Označení daného bezdomovce první nebo druhou nálepkou je záležitost konkrétního kontextu. Jelikož i pití alkoholu na veřejnosti je jedním z definičních atributů „klienta represe“, neznám příliš mnoho bezdomovců, kteří by se jím alespoň někdy nestali.⁵⁾ Represe by tudíž mohla být reálně posílena ve vztahu ke *všem* bezdomovcům, potažmo chudým segmentům urbánní populace – Vašátovým „aktérům třídy nejchudších“ (Vašát 2012a, 2013, 2014). Za druhé, takováto represivní vize společnosti je ve svých důsledcích značně neliberální; strukturálně produkované problémy řeší represivními prostředky.

Představu, že represe bezdomovectví řeší, odmítá i většina institucionálních (dominantních) aktérů. Jednoduché řešení velmi komplexního problému samozřejmě neexistuje. Nicméně prvním krokem může být *přestat mediálně popisovat* (nejen) bezdomovce jako „klienty represe“, jako „ty deviantní druhé“ a akcentovat při konstruování obrazu bezdomovectví širší socioekonomický kontext globálního kapitalismu a soudobých evropských států. Dalším krokem by mohlo být *přestat přemýšlet* v kategorii „klientů represe“, na níž není nic přirozeného.

⁵⁾ K tomu je třeba dodat, že na veřejnosti rozhodně nepopíjejí pouze bezdomovci, ale například i adolescentní populace a další těžko odlišitelné skupiny.

LITERATURA

- ABU-LUGHOD, Janet L. (1980): Rabat: Urban Apartheid in Morocco. Princeton, N. J.: Princeton University Press.
- ADORNO, Theodor W. (1967): Sociologie a empirický výzkum. In: Kol. autorů. Dialektika a sociologie. Výbor z prací představitelů tzv. Frankfurtské školy. Praha: Svoboda.
- ADORNO, Theodor (2009) [1981]: Schéma masové kultury [Das Schema der Massenkultur]. Kulturindustrie. Praha: Oikoymenh.
- ADORNO, Theodor a HORKHEIMER, Max (2010) [1944]: Dialektika osvícenství [Dialektik der Aufklärung]. Praha: Oikoymenh.
- AGAR, Michael H. (1980): The Professional Stranger: An Informal Introduction to Ethnography. London: Academic Press.
- AGIER, Michel (2008): Gérer les indésirables. Des camps de réfugiés au gouvernement humanitaire. Paris: Flammarion.
- AGUIRRE, Adalberto a BROOKS Jonathan (2001): City Redevelopment Policies and the Criminalization of Homelessness: A Narrative Case Study. In: Gotham, Kevin Fox (ed.). Critical Perspectives on Urban Redevelopment. New Orleans: Tulane University, 75–106.
- Akcční plán řešení problematiky bezdomovectví pro rok 2008 a následující období (2008). Praha: Magistrát města Prahy.
- Aktuálně (2011): Nájem 20 000 za holobyt pro Romy. Přiměřené, říká město. Přístupné na <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/clanek.phtml?id=714127>>, stáhnuto 15. 9. 2013.
- ALBANESE, Jay (1994): Models of Organized Crime. In: Kelly, Robert J.; Chin, Ko Lin a Schatzberg, Rufus (eds.). Handbook of Organized Crime in the United States, Westport: Greenwood, 77–90.
- ALBANESE, Jay (2010): Organized Crime in Our Times (6th Edition). Burlington: Anderson Publishing.

- ALIGICA, Paul D. a EVANS, Anthony J. (2009): *The Neoliberal Revolution in Eastern Europe: Economic Ideas in the Transition from Communism*. Cheltenham: Edward Elgar.
- ALLEN, Joan (2006): *Playing with Hope and Despair. Bourdieu and the Habitus of Horse Betting*. In: Cosgrave, James F. (ed.). *The Sociology of Risk and Gambling*, New York: Routledge, 185–205.
- ALTHEIDE, David (2002): *Creating Fear: News and Construction of Crisis*. New York: Aldine de Gruyter.
- Analýza spolupráce nestátních neziskových organizací a veřejné správy na tvorbě krajských rozvojových dokumentů případně dalších dokumentů relevantních pro EU (2003). Praha: Gabal, Analysis & Consulting.
- ANDERLE, Jan a kol. (2009): *Historický atlas města Plzně. Plzeň–Praha: Statutární město Plzeň a Historický ústav Akademie věd ČR*.
- ANDERSON, Elizabeth (1999): *What is the Point of Equality? Ethics*, 102: 2, 287–337.
- ANDRUSZ, Gregory; HARLOE, Michael a SZELÉNYI, Iván (eds.) (2008): *Cities after Socialism: Urban and Regional Change and Conflict in Post-Socialist Societies*. Hoboken: Wiley.
- ARENDRT, Hannah (1994) [1961]: *Krise kultury [Between Past and Future]*. Praha: Mladá fronta.
- ARCHARD, Peter (1979): *Vagrancy, Alcoholism and Social Control*. London: Macmillan.
- ARISTOTELES (2005): *Magna Moralia*. Praha: Rezek.
- ARISTOTELES (2009): *Politika*. Praha: Rezek.
- AUYERO, Javier (2000): *Poor People's Politics: Peronist Survival Networks and the Legacy of Evita*. Durham, N. C.: Duke University Press.
- BADIOU, Alain (2012): *The Rebirth of History. Times of Riots and Uprisings*. London: Verso.
- BAER, Hans A.; SINGER, Merrill a SUSSER, Ida (2003): *Medical Anthropology and the World System*. London: Praeger.
- BALL, Terence (2011): *A Libertarian Utopia*. In: Ball, Terence a Dagger, Richard (eds.). *Ideals and ideologies: A Reader*. Boston: Longman, 123–131.
- BARANY, Zoltan (2002): *The East European Gypsies: Regime Change, Marginality, and Ethnopolitics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BARBER, Benjamin (2003) [1984]: *Strong Democracy*. Berkeley: University of California Press.
- BARBER, Benjamin (2007): *Consumed: How Markets Corrupt Children, Infantilize Adults, and Swallow Citizens Whole*. New York: W. W. Norton & Company.
- BARROW, Clyde W. (1993): *Critical Theories of the State. Marxist, Neo-Marxist, Post-Marxist*. Wisconsin: The University of Wisconsin.
- BARŠA, Pavel; BĚLOHRADSKÝ, Václav a HAUSER, Michael et al. (2010): *Kritika depolitizovaného rozumu: úvahy (nejen) o nové normalizaci*. Všeň: Grimmus.
- BARŠOVÁ, Andrea (2002): *Problémy bydlení etnických menšin a trendy k residenční*

- segregaci v České republice. In: Víšek, Petr (ed.). Romové ve městě. Praha: Socioklub, 3–42.
- BARTÁK, Miroslav (2004): Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky.
- BAUMAN, Zygmunt (2002): Úvahy o postmoderní době. Praha: SLON.
- BAUMAN, Zygmunt (2004) [2000]: Individualizovaná společnost [Individualized Society]. Praha: Mladá fronta.
- BAUMAN, Zygmunt (2007a): Collateral Casualties of Consumerism. *Journal of Consumer Culture*, 7: 1, 25–56.
- BAUMAN, Zygmunt (2007b): *Consuming Life*. Cambridge: Polity.
- BAUMAN, Zygmunt (2008): Tekuté časy: Život ve věku nejistoty [Liquid Times: Living in an Age of Uncertainty]. Praha: Academia.
- BECK, Ulrich (2007): Co je to globalizace? Omyly a odpovědi. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- BECK, Ulrich (2011) [1986]: Riziková společnost: Na cestě k jiné moderně [Risikogesellschaft]. Praha: SLON.
- BECKER, Howard (1963): *Outsiders*. Studies in the Sociology of Deviance. New York: New York Free Press.
- BECKETT, Katherine a WESTERN, Bruce (2001): Governing Social Marginality: Welfare, Incarceration, and the Transformation of State Policy. *Punishment & Society*, 3: 1, 43–59.
- BĚLOHRADSKÝ, Václav (1999): Antimonie globalizace: Vzdělanostní společnost 2000. In: Bělohradský, Václav; Keller, Jan; Příbáň, Jiří et al. (eds.). Eseje o nedávné minulosti a blízké budoucnosti. Praha: G plus G, 34–70.
- BENGTSSON, Tea Torbenfeldt (2013): „It’s What You Have to Do!“: Exploring the Role of High-Risk Edgework and Advanced Marginality in a Young Man’s Motivation for Crime. *Criminology and Criminal Justice*, 13: 1, 99–115.
- BENJAMIN, Walter (1998) [1933]: *Agesilaus Santander*. Praha: Herrmann & synové.
- BERG, Bruce L. (2001): *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. Boston: Allyn and Bacon.
- BERGER, Peter L. a LUCKMANN, Thomas (1999): *Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- BERGHMAN, Jos (1995): Social Exclusion in Europe: Policy: Context and Analytical Framework. In: Room, Graham (ed.). *Beyond the Threshold: The Measurement and Analysis of Social Exclusion*. Bristol: The Policy Press, 10–28.
- BERLIN, Isaiah (1997) [1958]: Dva pojmy svobody [Two Concepts of Liberty]. In: Kis, János (ed.). *Současná politická filosofie [Contemporary Political Philosophy]*. Praha: Oikoymenh, 47–99.
- BERNARD, Russell H. et al. (1986): The Construction of Primary Data in Cultural Anthropology. *Current Anthropology*, 27: 4, 382–396.
- BERNARD, Russell H. (2006): *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. Oxford: AltaMira Press.

- BERNARDOT, Marc (1999): Chronique d'une institution: la „Sonacotra“ (1956–1976). *Sociétés contemporaines*, 33–34: 39–58.
- BERNHARDT, Tomáš (2013): Historie prostoru kolem dolní Americké třídy mezi Sirkovou ulicí a železnicí. První Plzeňské Referendum. *Noviny přípravného výboru plzeňského referenda*, 9.
- BIGO, Didier (2008): Globalized (in)security. The field and the ban-opticon. In: Bigo, Didier a Tsoukala, Anastassia (eds.). *Terror, Insecurity and Liberty. Illiberal practices of liberal regimes after 9/11*. London and New York: Routledge, 10–48.
- BIGO, Didier a TSOUKALA, Anastassia (eds.) (2008): *Terror, Insecurity and Liberty. Illiberal practices of liberal regimes after 9/11*. London and New York: Routledge.
- BIS (1998): Zpráva o činnosti BIS za rok 1996 a 1997. Přístupné na <<http://www.bis.cz/n/1998-06-01-zprava-o-cinnosti-za-rok-1996-a-1997.html>>, stáhnuto 31. 10. 2013.
- BLAKEY, G. Robert (2006): Rico: The Genesis of an Idea. *Trends in Organized Crime*, 9: 8, 8–34.
- BLAŽEK, Ivan (2009): Dům kultury zmizí, nahradí ho obchodní dům. *Právo*, 4. 2. 2009.
- BLAŽEK, Ivan (2001): Odbory o kulturák nepřišly. *Plzeňský deník*, 7. 11. 2001.
- BODNAR, John; SIMON, Roger a WEBER, Michael P. (1982): *Lives of Their Own: Blacks, Italians, and Poles in Pittsburgh*. Urbana: University of Illinois Press.
- BOURDIEU, Pierre (1986): The Forms of Capital. In: Richardson, Johan (ed.). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood, 214–258.
- BOURDIEU, Pierre (1990): *The Logic of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BOURDIEU, Pierre (1991): *Language and Symbolic Power*. Chicago: Harvard University Press.
- BOURDIEU, Pierre (1998): *Acts of Resistance: Against the New Myths of Our Time*. Cambridge: Polity Press.
- BOURDIEU, Pierre (2000): *Pascalian Meditations*. Stanford: Stanford University Press.
- BOURDIEU, Pierre (2005): *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BOURDIEU, Pierre (2008): The Left Hand and the Right Hand of the State. *Variant*, 32: 3–4.
- BOURDIEU, Pierre a WACQUANT, Loïc (1992): *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago: University of Chicago Press.
- BOURDIEU, Pierre a WACQUANT, Loïc (2001): Neoliberal Newspeak: Notes on the New Planetary Vulgate. *Radical Philosophy*, 105: 1–6.
- BRANDTSTÄDTER, Susanne (2007): Transitional Spaces: Postsocialism as a Cultural Process (Introduction). *Critique of Anthropology*, 27: 2, 131–145.

- BRENNER, Neil a THEODORE, Nik (2002): Cities and the Geographies of Actually Existing Neoliberalism. *Antipode*, 34: 3, 349–379.
- BRENNER, Neil; PECK, Jamie a THEODORE, Nik (2010): Variegated Neoliberalization: Geographies, Modalities, Pathways. *Global Networks*, 20: 2, 182–222.
- BRONNER, Luc (2007): La Loi du ghetto. *Enquête dans les banlieues françaises*. Paris: Calmann-Lévy.
- BROWN, Wendy (2006): American Nightmare: Neoliberalism, Neoconservatism, and De-Democratization. *Political Theory*, 36: 6, 690–714.
- BROWNING, Christopher R. (1986): Nazi Ghettoization Policy in Poland, 1939–1941. *Central European History*, 19: 4, 343–368.
- BURES, Regina M. (2001): Historic Preservation, Gentrification, and Tourism: The Transformation of Charleston, South Carolina. In: Gotham, Kevin Fox (ed.). *Critical Perspectives on Urban Redevelopment*. New Orleans: Tulane University, 195–210.
- BURIÁNEK, Pavel (2011): Analýza populace bezdomovců v Ústí nad Labem. Závěrečná výzkumná zpráva. Ústí nad Labem: Pavel Buriánek a Oblastní charita Ústí nad Labem.
- BURZOVÁ, Petra (2010): Slovak Nation, Nationalism and Nationing: Beyond Groupism with Groups (Disertační práce). Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. FF/KSA.
- BUTCHINSKI, Chantal (2007): Identities of Rough sleepers in Oxford. In: Seal, Mike (ed.). *Understanding and Responding to Homeless Experiences, Identities and Cultures*. Plymouth: Russell House Publishing, 10–26.
- BYRNE, David S. (2005): *Social Exclusion*. Maidenhead: Open University Press.
- CAHN, Claude a CHIRICO, David et al. (2002): Roma in the educational systems of Central and Eastern Europe. In: Cahn, Claude (ed.). *Roma Rights: Race, Justice and Strategies for Equality*. New York: IDEA, 71–85.
- CALAME, Jon (2010): The Roma of Rome: Heirs to the Ghetto System. *The Design Observer* (Prosinec). Dostupné na <http://places.designobserver.com>.
- CALDEIRA, Teresa (2000): *City of Walls: Crime, Segregation, and Citizenship in São Paulo*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- CASINO, Vincent Del a JOCOY, Christine L. (2008): Neoliberal Subjectivities, the „New“ Homelessness, and the Struggles over Spaces of/in the City. *Antipode*, 40: 2, 192–199.
- CARLES, Pierre (2001): *La Sociologie Est un Sport de Combat*. [TV dokument].
- CAMPBELL, Richard a REEVES, Jimmie L. (1999): Covering the Homeless: The Joyce Brown Story. In: Min, Eungjun (ed.). *Reading the Homeless: The Media's Image of Homeless Culture*. Westport: Praeger Publishers, 23–44.
- CLARK, Colin a CAMPBELL, Elaine (2000): ‚Gypsy Invasion‘: A critical analysis of newspaper reaction to Czech and Slovak Romani asylum-seekers in Britain, 1997. *Romani Studies*, 10: 1, 23–47.
- CLARK, Kenneth B. (1965): *Dark Ghetto: Dilemmas of Social Power*. New York: Harper.

- CLARKE, Gordon L. a DEAR, Michael J. (1984): *State Apparatus. Structure and Language of Legitimacy*. Boston: Allen & Unwin.
- COHEN, Gerald A. (1989): On the Currency of Egalitarian Justice. *Ethics*, 99: 4, 906–944.
- COHEN, Gerald A. (2006): Luck and Equality: Reply to Hurley. *Philosophy and Phenomenological Research*, 72: 2, 439–446.
- COHEN, Phil (2007): *Subcultural Conflict and Working Class Community*. In: Gray, Ann et al. (ed.). *CCCS Selected Working Papers Volume 1*. London: Routledge, 536–559.
- COHEN, Stanley (2010): Ideology? What Ideology? *Criminology & Criminal Justice*, 10: 4, 387–391.
- COHEN, Stanley (2011): *Folk Devils and Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers*. Oxon: Routledge.
- COLEMAN, Lara Montesinos (2013): The Making of Docile Dissent: Neoliberalisation and Resistance in Colombia and Beyond. *International Political Sociology*, 7: 2, 170–187.
- CORRIGAN, Paul (2006): *Doing Nothing*. In: Hall, Stuart a Jefferson, Tony (eds.). *Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*. Second Edition. London: Routledge, 84–87.
- CRESSEY, Donald R. (1969): *Theft of the Nation: The Structure and Operations of Organized Crime in America*. New York: Harper Collins Publishers.
- CRESSWELL, Tim (2004): *Place*. Oxford: Blackwell.
- CROSS, Gary (2000): *An All-consuming Century: Why Commercialism Won in Modern America*. New York: Columbia University Press.
- CURIEL, Roberta a COOPERMAN, Bernard Dov (1990): *The Ghetto of Venice*. New York: Rizzoli.
- ČEKANOVÁ, Markéta (2012): *Tri, dva, jedna, PAL! Dům hrůzy to má za pár. Resuscitace nemožná. Sedmička – Plzeňský kraj*, 12. 4. 2012.
- ČSSD (1993): *Program ČSSD přijatý na 26. sjezdu ČSSD v Hradci Králové ve dnech 26.–28. 3. 1993*.
- ČSSD (1996): *Volební program ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 1996*. Přístupné na <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-1996/>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ČSSD (2006): *Volební program ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*. Přístupné na <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2006/>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ČSSD (2009): *Volební program ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2009*. Přístupné na <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2009/>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ČSSD (2010): *Volební program ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. Přístupné na <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/velky-volebni-program-cssd-pro-volby-2010/>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.

- ČTK (2013): Zeman prý neví, jestli někteří ministři znali pravé vlastníky Appianu. 17. 10. 2013. Přístupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/246509-zeman-pry-nevi-jestli-nekteri-ministri-znali-prave-vlastniky-appianu/>>, stáhnuto 31. 10. 2013.
- ČELIK, Zeynep (1997): *Urban Forms and Colonial Confrontations: Algiers Under French Rule*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- DEMARIS, Ovid (1969): *Captive City. Chicago in Chains*. Fort Lee: Lyle Stuart.
- DEVEREUX, Edward C. (1949): *Gambling and the Social Structure*. Chicago: Harvard (nepublikovaná disertační práce).
- DEVOS, George a CHUNG, Deakyun (1981): *Community Life in a Korean Ghetto*. In: Lee, Changsoo a DeVos, George (eds.). *Koreans in Japan: Ethnic Conflict and Accommodation*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 225–251.
- DEVOS, George a WAGATSUMA, Hiroshi (eds.) (1966): *Japan's Invisible Race: Caste in Culture and Personality*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- DOUGLAS, Mary (2002): *Purity and Danger: An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo*. London: Routledge.
- DOWNES, David et al. (2006): *Gambling as a Sociological Problem*. In: Cosgrave, James F. (ed.). *The Sociology of Risk and Gambling*. New York: Routledge, 101–119.
- DRAKE, St. Clair a CAYTON, Horace R. (1993): *Black Metropolis: A Study of Negro Life in a Northern City*. Chicago: University of Chicago Press.
- DRULÁK, Petr (2013): *Problémy současné české politiky*. FF ZČU v Plzni 2013.
- DRULÁK, Petr (2012): *Politika nezájmu: Česko a Západ v krizi*. Praha: SLON.
- EAGLETON, Terry (2007): *Ideology. An Introduction*. London: Verso.
- ELDERS, Fons; FOUCAULT, Michel a CHOMSKY, Noam (2005): *Člověk, moc a spravedlnost*. Praha: INTU.
- ENGELMANN, Stephen G. (2005): *Posner, Bentham and the Rule of Economy*. *Economy and Society*, 34: 1, 32–50.
- ERIKSEN, Thomas H. (2006): *Engaging Anthropology: The Case for a Public Presence*. Oxford: Berg.
- ERIKSEN, Thomas Hylland (2007): *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*. Praha: Triton.
- ESPING-ANDERSEN, Gøsta ([1991] 1999): *Tři politické ekonomie sociálního státu*. *Sociologický časopis*, 27: 5, 545–567.
- FAIRCLOUGH, Norman (1995): *Media Discourse*. London: Edward Arnold.
- FAIRCLOUGH, Norman (2003): *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge.
- FAIRCLOUGH, Norman; JESSOP, Bob a SAYER, Andrew (2004): *Critical realism and semiosis (revised vision)*. In: Joseph, J. a Roberts, J. (ed.). *Realism, discourse and deconstruction*. London: Routledge, 23–42.

- FERGUSON, James (2010): The Uses of Neoliberalism. *Antipode*, 41, 166–184.
- FERRELL, Jeff (2004): Boredom, Crime and Criminology. *Theoretical Criminology*, 8: 3, 287–302.
- FICO, Frederick G.; LACY, Stephen a RIFFE, Daniel (2005): *Analyzing Media Messages. Using Quantitative Content Analysis in Research*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- FISHER, Sue (1993): The Pull of the Fruit Machine: A Sociological Typology of Young Players. *The Sociological Review*, 41: 3, 446–474.
- FISKE, John (1999): For Cultural Interpretation: A Study of the Culture of Homelessness. In: Min, Eungjun (ed.). *Reading the Homeless: The Media's Image of Homeless Culture*. Westport: Praeger Publishers, 1–21.
- FORREST, Ray (1999): The New Landscape of Precariousness. In: Kennett, Patricia a Marsh, Alex (eds.). *Homelessness: Exploring the New Terrain*. Bristol: Policy Press, 17–36.
- FOUCAULT, Michel (1994): Dějiny šlenství. Hledání historických kořenů pojmu duševní choroby. Praha: Lidové noviny.
- FOUCAULT, Michel (2000) [1975]: *Dohlížet a trestat [Surveiller et punir: Naissance de la Prison]*. Praha: Dauphin.
- FOUCAULT, Michel (2002): *Archeologie vědění*. Praha: Hermann & synové.
- FOUCAULT, Michel (2003a) [1999]: *Abnormal [Les Anormaux]*. London: Verso.
- FOUCAULT, Michel (2003b): Subjekt a moc. In: Foucault, Michel. *Myšlení vnějšku*. Praha: Hermann a synové, 195–226.
- FOUCAULT, Michel (2006) [1997]: Je třeba bránit společnost [Il faut défendre la société]. Praha: Filosofia.
- FOUCAULT, Michel (2007) [2004]: *Security, Territory, Population [Sécurité, territoire, population]*. New York: Picador.
- FOUCAULT, Michel (2009) [2004]: *Zrození biopolitiky [Naissance de la biopolitique]*. Brno: CDK.
- FRASER, Nancy (2004) [1996]: Sociální spravedlnost ve věku politiky identity. Přerozdělování, uznání a participace [Social Justice in the Age of Identity Politics: Redistribution, Recognition, Participation]. In: Fraser, Nancy a Honneth, Axel (eds.). *Přerozdělování nebo uznání?* Praha: Filosofia, 19–141.
- FRASER, Nancy (2007) [1996]: Rozvíjení radikální imaginace [Justice Interruptus: Critical Reflections on the «Postsocialist» Condition]. Praha: Filosofia.
- FRIEDMAN, Eben et al. (2009): School as Ghetto: Systematic Overrepresentation of Roma in Special Education in Slovakia. Roma Education Fund study. Přístupné na <http://www.romaeducationfund.hu/sites/default/files/publications/school_as_ghetto.pdf>, stáhnuto 1. 12. 2013.
- FRIEDMAN, Philip (1980): The Jewish Ghettos of the Nazi Era. In: *Roads to Extinction: Essays on the Holocaust*. New York: Jewish Publication Society of America, 59–87.
- FROMM, Erich (2001): *Mít nebo být*. Praha: Aurora.

- GALLIE, W. B. (1956): Essentially Contested Concepts. *Proceedings of the Aristotelian Society*, 56: 167–198.
- GARDINER, John A. (1970): *The Politics of Corruption: Organized Crime in an American City*. New York: Russell Sage Foundation.
- GARLAND, David (2002): *Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary Society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Garnet Project JERP 5.3.2. (2007): *Global Threat Perception: Elite Survey results from Canada, China, the European Union, France, Germany, Italy, Japan, Russia, the United Kingdom and the United States*. Přístupné na <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/garnet/workingpapers/1807.pdf/>>, stáhnuto: 27. 11. 2013.
- GAC (2006): *Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti*. Praha: Gabal Analysis & Consulting.
- GAY, Ruth (1992): *The Jews of Germany: A Historical Portrait*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- GEREMEK, Bronisław (1999): *Slitování a šibenice: dějiny chudoby a milosrdenství*. Praha: Argo.
- GERSTLE, Gary (2001): *American Crucible: Race and Nation in the Twentieth Century*. Princeton, N. J.: Princeton University Press.
- GHEORGHE, Nicolae (1991): Roma-Gypsy Ethnicity in Eastern Europe. *Social Research*, 58: 4, 829–844.
- GIBSON, James William (1994): *Warrior Dreams: Violence and Manhood in Post-Vietnam America*. New York: Hill & Wang Publishers.
- GILBERT, Alan (1998): *The Latin American City*. New York: Monthly Review Press.
- GILBERT, Jeremy (2013): What Kind of Thing Is Neoliberalism? *New Formations*, 80–81, 7–22.
- GLASSER, Irene a BRIDGMAN, Rae (1999): *Braving the Street: The Anthropology of Homelessness*. New York: Berghahn Books.
- GOFFMAN, Erving (1969): *Where the Action Is: Three essays*. London: The Penguin Press.
- GOFFMAN, Erving (1963): *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. New York: Simon & Schuster.
- GOFFMAN, Erving (2003): *Stigma*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- GORDON, Colin (1991): *Governmental Rationality: An Introduction*. In: Burchell, Graham; Gordon, Colin a Miller, Peter (eds.). *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. Chicago: The University of Chicago Press, 1–51.
- GOTHAM, Kevin Fox; SHEFNER, Jon a BRUMLEY Krista (2001): *Abstract Space, Social Space, and the Redevelopment of Public Housing*. In: Gotham, Kevin Fox (ed.). *Critical Perspectives on Urban Redevelopment*. New Orleans: Tulane University, 313–336.
- GOTTFREDSON, Michael a HIRSCHI, Travis (1990): *A General Theory of Crime*. Stanford: Stanford University Press.

- GOTTREICH, Emily (2006): *The Mellah of Marrakesh: Jewish and Muslim Space in Morocco's Red City*. Bloomington: Indiana University Press.
- GRAMSCI, Antonio (2006) [1948]: *State and Civil Society [Quaderni del carcere]*. In: Sharma, Aradhana a Gupta, Akhil (eds.). *The Anthropology of the State: A Reader*. Malden: Blackwell, 71–85.
- GREENBERG, Cheryl Lynn (1991): *Or Does It Explode? Black Harlem in the Great Depression*. New York: Oxford University Press.
- GRIFFITHS, Mark D. (1994): *The Role of Cognitive Bias and Skill in Fruit Machine Gambling*. *British Journal of Psychology*, 85: 3, 351–369.
- GULBRIUM, Jaber F. a HOLSTEIN, James A. (2001): *Troubled Identities in Postmodern World*. New York: Oxford University Press.
- HABERMAS, Jürgen (1996) [1992]: *Between Facts and Norms [Faktizität und Geltung]*. Cambridge: MIT Press.
- HABERMAS, Jürgen (2000a) [1973]: *Problémy legitimacy v pozdním kapitalismu [Legitimationsprobleme im Spätkapitalismus]*. Praha: Filosofia.
- HABERMAS, Jürgen (2000b) [1962]: *Strukturální přeměna veřejnosti [Strukturwandel der Öffentlichkeit]*. Praha: Filosofia.
- HABERMAS, Jürgen (2002) [1996]: *Tři normativní modely demokracie [Drei normative Modelle der Demokratie]*. In: Shapiro, Ian a Habermas, Jürgen (eds.). *Teorie demokracie dnes*. Praha: Filosofia, 79–95.
- HAGAN, John (2010): *Who Are the Criminals: The Politics of Crime Policy from the Age of Roosevelt to the Age of Reagan*. Princeton a Oxford: Princeton University Press.
- HAJSKÁ, Markéta a PODUŠKA, Ondřej (2006): *Práce na černo jako forma adaptace na sociální vyloučení*. In: Hirt, Tomáš a Jakoubek, Marek (eds.). „Romové“ v osidlech sociálního vyloučení. Plzeň: Aleš Čeněk, 136–155.
- HALÁSZ, K. (2007): *The Situation of Roma in Europe*. ENAR Shadow Report 2007. Přístupné na <<http://www.romadecade.org/files/downloads/General%20Resources/The%20situation%20of%20Roma%20in%20Europe%202007.pdf>>, stáhnuto 15. 9. 2013.
- HALBWACHS, Maurice (2009): *Kolektivní paměť*. Sociologické nakladatelství.
- HALL, Stuart (2011): *The Neoliberal Revolution*. *Soundings*, 48: 1, 9–28.
- HANE, Mikiso (1982): *Peasants, Rebels, and Outcastes: The Underside of Modern Japan*. New York: Pantheon.
- HANNERZ, Ulf (1969): *Soulside: Inquiries into Ghetto Culture and Community*. New York: Columbia University Press.
- HARTOG, Joop a ZORLU, Aslan (2009): *Ethnic Segregation in the Netherlands: An Analysis at Neighborhood Level*. *International Journal of Manpower*, 30: 1–2, 15–25.
- HARVEY, David (1989): *From Managerialism to Entrepreneurialism: the Transformation in Urban Governance in Late Capitalism*. *Geografiska Annaler. Series B. Human Geography*, 71: 1, 3–17.

- HARVEY, David (1996): *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Oxford: Blackwell Publishers.
- HARVEY, David (2006): *Spaces of Global Capitalism*. London: Verso.
- HARVEY, David (1996): *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Oxford: Blackwell Publishers.
- HARVEY, David (2007): *Neoliberalism as Creative Destruction*. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 610: 1, 21–44.
- HAYEK, Friedrich A. von [1973] (1998): *Právo, zákonodárství a svoboda [Law, Legislation and Liberty]*. Praha: Academia.
- HAYNES, Bruce a HUTCHISON, Ray (eds.) (2008): *The Ghetto: Origins, History, Discourse*. *City & Community*, 7: 4, 347–398.
- HAYWARD, Keith a MORRISON, Wayne (2009): *Theoretical Criminology. A Starting Point*. In: Hale, Chris et al. (ed.). *Criminology*. Second Edition, Oxford: Oxford University Press, 73–102.
- HEJNAL, Ondřej (2012a): *Antropologův den mezi „klienty represe“: Zúčastněné pozorování bezdomovců ve středně velkém městě*. *AntropoWebzin*, 8: 3, 141–52.
- HEJNAL, Ondřej (2012b): *Nacionalismus, multikulturalismus, sociální vyloučení a „sociálně nepřizpůsobiví“: Analýza dominantního politického diskursu v České republice (2006–2011)*. *AntropoWebzin*, 8: 2, 47–66.
- HEJNAL, Ondřej (2013a): *Anachorický bezdomovec: Purifikace a transgrese veřejného prostoru*. *Český lid*, 100: 4, 449–467.
- HEJNAL, Ondřej (2013b): *Hilton jako „fekální dvůr“: Socioprostorové aspekty bezdomovectví*. *Sociologický časopis*, 49: 2, 241–267.
- HEJNAL, Ondřej (2013c): *„Já si je najdu, ty vole. Dyť máme furt stejný místa“: Místa bezdomovců ve veřejném prostoru*. *Lidé města*, 15: 3, 419–441.
- HEJNAL, Ondřej a LUPTÁK, Lubomír (2013a): *(De)sekuritizácia bezdomovectva v postsocialistickom urbánnom laboratóriu*. In: *Bezpečnostné fórum 2013. Zborník vedeckých prác*. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 478–488.
- HEJNAL, Ondřej a LUPTÁK, Lubomír (2013b): *Využitie CAQDAS pri výskume sekuritizácie a desekuritizácie*. In: *Bezpečnostné fórum 2013. Zborník vedeckých prác*. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 232–239.
- HERSCHBERG, Theodore et al. (1981): *Philadelphia: Work, Space, Family, and Group Experience in the Nineteenth Century*. New York: Oxford University Press.
- HEŽOVÁ, Magda et al. (2010): *Sčítání bezdomovců ve městě Brně*. Tisková zpráva o výstupech projektu. Brno: Magistrát města Brna, Odbor sociální péče.
- HILGERS, Mathieu (2010): *The Three Anthropological Approaches to Neoliberalism*. *International Social Science Journal*, 61: 202, 351–364.
- HILGERS, Mathieu (2012): *The Historicity of the Neoliberal State*. *Social anthropology/ Anthropologie Sociale*, 20: 1, 80–94.

- HILGERS, Mathieu (2013): *Embodying Neoliberalism: Thoughts and responses to Critics*. *Social Anthropology/Anthropologie Sociale*, 21: 1, 75–89.
- HIRSCH, Arnold (1998): *Making the Second Ghetto: Race and Housing in Chicago 1940–1970*. Chicago: University of Chicago Press.
- HIRT, Sonia; SELLAR, Christian a YOUNG, Craig (2013): *Neoliberal Doctrine meets the Eastern Bloc: Resistance, Appropriation and Purification in Post-Socialist Spaces*. *Europe-Asia Studies*, 7: 65, 1243–1254.
- HIRT, Tomáš a JAKOUBEK, Marek (eds.) (2006): *Romové v osidlech sociálního vyloučení*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- HOBBS, Thomas (1941) [1651]: *Leviathan neboli o podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského [Leviathan]*. Praha: Melantrich.
- HOLPUCH, Petr (2011): *Bezdomovectví jako přístup k životu*. *Biograf*, 7: 54, 3–29.
- HOMOLÁČ, Jiří (2006): *Diskurs o migraci Romů na příkladu internetových diskusí (Discourse on the Migration of Roma – The Example of Internet Discussion)*. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 42: 2: 329–351.
- HOSPERS, John (1974): *What Libertarianism Is*. In: Machan, Tibor R. (ed.). *The Libertarian Alternative*. Chicago: Nelson-Hall, 3–20.
- HÖRSCHELMANN, Katrin a STENNING, Alison (2000): *Ethnographies of postsocialist change*. *Progress in Human Geography*, 32: 3, 339–361.
- HRADECKÝ, Ilja a kol. (2007): *Definice a typologie bezdomovství. Zpráva o realizaci aktivity č. 1 projektu Strategie inkluze bezdomovců v ČR*. Praha: Naděje o. s.
- HRUBEC, Miloslav (2011): *Navrženou demolici domu kultury považují za vandalismus*. *Mladá fronta Dnes*, 19. 2. 2011.
- HRUŠKA, Lubor et al. (2012): *Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě*. Ostrava: Proces.
- HUGHES, Langston (1957): *Simple Stakes a Claim*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- HURLEY, Susan (2001): *Luck and Equality*. *Proceedings of Aristotelian Society*, 75: 1, 51–72.
- CHAMBLISS, William J. (1988): *On the Take: From Petty Crooks to Presidents (2nd Edition)*. Indianapolis: Indiana University Press.
- CHARMAZ, Kathy (2006): *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis*. Sage Publications Ltd.
- CHARMAZ, Kathy (2008): *Constructionism and the Grounded Theory Method*. In: Holstein, James A. a Gubrium, Jaber F. (eds.). *Handbook of Constructionist Research*. New York: The Guilford Press, 397–412.
- JÁRA, Martin (ed.) (2006): *Sociální diskriminace pod lupou: Metodika identifikace diskriminačního jednání a doprovodných negativních jevů v bydlení a zaměstnávání*. Praha: Otevřená společnost.
- CHEJLAVOVÁ, Kateřina (2001): *Městské lázně jsou prázdné, firma stále mluví o investici*. *Plzeňský deník*, 5. 6. 2001.
- IHNED.cz (2013): *Kdo ovládá herní automaty v Česku? Většinou jsou to miliónáři z Moravy*. *Hospodářské noviny*. Přístupné na <<http://zpravy.ihned.cz/>

- cesko/c1-59883140-kdo-ovlada-herni-automaty-v-cesku-vetsinou-jsou-to-milionari-z-moravy/>, stáhnuto: 7. 10. 2013.
- INDERGAARD, Michael (2001): Innovation, Speculation, and Urban Development: The New Media Market Brokers of New York City. In: Gotham, Kevin Fox (ed.). *Critical Perspectives on Urban Redevelopment*. New Orleans: Tulane University, 107–146.
- JANEBOVÁ, Radka (2012): O atmosféře strachu v sociální práci. Přístupné na <<http://www.socialnisluzby.org/nazory/files/4b19540919501d2cf9573579450f4636-11.html>>, stáhnuto: 7. 4. 2013.
- JARGOWSKY, Paul A. (1997): *Poverty and Place: Ghettos, Barrios, and the American City*. New York: Russell Sage Foundation.
- JÄGER, Siegfried (2001): Discourse and Knowledge: Theoretical and Methodological Aspects of a Critical Discourse and Dispositive Analysis. In: Wodak, Ruth a Meyer, Michael (eds.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage Publications, 32–62.
- JESSOP, Bob (2010): Construing Another Foucault Effect: Foucault on States and Statecraft. In: Bröckling, Ulrich; Krasmann, Susanne a Lemke, Thomas (eds.). *Governmentality: Current Issues and Future Challenges*, New York: Routledge, 56–73.
- JEWKES, Yvonne (2004): *Media and Crime: A Critical Introduction*. London: Sage Publications Ltd.
- JOHNSON, James Weldon (1981): *Black Manhattan*. New York: Da Capo.
- JOHNSON, Paul (1987): *A History of the Jews*. New York: Harper Perennial.
- KALVODA, Josef (1991): The Gypsies of Czechoslovakia. In: Crowe, David a Kosti, John (eds.). *The Gypsies of Eastern Europe*. New York: M. E. Sharpe, 93–115.
- KARABEC, Zdeněk a VLACH, Jiří et al. (2011): Criminal Justice System in the Czech Republic. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Přístupné na <http://www.ok.cz/iksp/docs/386.pdf>>, stáhnuto: 27. 11. 2013.
- KELLER, Jan (2002): *Politika s ručením omezeným. Proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Zenith.
- KELLER, Jan (2005): *Soumrak sociálního státu*. Praha: SLON.
- KELLER, Jan (2007): *Teorie modernizace*. Praha: SLON.
- KELLER, Jan (2010): *Tři sociální světy. Sociální struktura postindustriální společnosti*. Praha: SLON.
- KELLER, Jan (2012): *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- KENNEDY, Robert F. (1963): Statement by Attorney General Robert F. to the Permanent Subcommittee on Investigations of the Senate Government Operations Committee. Department of Justice USA. Přístupné na <<http://www.justice.gov/ag/rfkspeeches/1963/09-25-1963.pdf>>, stáhnuto: 27. 9. 2013.
- KERNER COMMISSION (1989): *The Kerner Report: The 1968 Report of the National Advisory Commission on Civil Disorders*. New York: Pantheon.

- KIDECKEL, David (2002): The Unmaking of an East-Central European Working Class. In: Hann, Chris M. (ed.). *Postsocialism: Ideals, Ideologies, and Practices in Eurasia*. London: Routledge, 114–132.
- KINGFISHER, Catherine a MASKOVSKY, Jeff. (2008): Introduction: The Limits of Neoliberalism. *Critique of Anthropology*, 28: 2, 115–26.
- KLÍČOVÁ, Kateřina (2004): Podmínky bydlení příslušníků romské komunity jako marginalizované sociální skupiny a residenční segregace. In: Šimíková, Ivana a Vašečka, Imrich (eds.). *Mechanismy sociálního vyčleňování romských komunit na lokální úrovni a nástroje intergrace*. Brno: Barrister & Principal, 95–131.
- KMENTA, Jaroslav (2011): *Superguru Bárta: Všehochopní*. Praha: JKm – Jaroslav Kmenta.
- KOVÁCS, Zoltán (1999): Cities from state-socialism to global capitalism: an introduction. *GeoJournal*, 49: 1, 1–6.
- KOWARICK, Lúcio (2009): *Viver em risco. Sobre a vulnerabilidade socioeconômica e civil*. São Paulo: Editora 34.
- KRČÁL, Petr (2012): Vztah instituce trestu a legitimacy: Od divadla krutosti k neo-liberální revoluci. *Acta FF*, 2012: 3, 39–58.
- KRČMÁŘ, Luděk (2000): *Plzeň na přelomu věků*. Plzeň: NAVA.
- KRIPPENDORFF, Klaus H. (2004): *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- KUCKARTZ, Anne M. a SHARP, Michael J. (2011): Responsibility: A Key Category for Understanding the Discourse on the Financial Crisis—Analyzing the KWALON Data Set with MAXQDA 10. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 12: 1, Art. 22.
- KUPKA, Petr (2013): Ženy mafiánů. *Business Woman* (1/2013), 19–22.
- LADÁNYI, János (2001): The Hungarian Neoliberal State, Ethnic Classification, and the Creation of a Roma Underclass. In: Emigh, Rebecca a Szélényi, Iván (eds.). *Poverty, Ethnicity, and Gender in Eastern Europe During the Market Transition*. Westport: Praeger, 67–82.
- LADÁNYI, Janos a SZELÉNYI, Ivan (2006): *Patterns of Exclusion: Constructing Gypsy Ethnicity and the Making of an Underclass in Transitional Societies of Europe*. New York: Columbia University Press.
- LAMPE, Klaus von (1967): Task Force on Organized Crime. In: *Definitions of Organized Crime* (collected by Klaus von Lampe). Přístupné na <<http://www.organized-crime.de/organizedcrimedefinitions.htm/>>, stáhnuto: 21. 10. 2013.
- LANDESCO, John (1929): *Organized Crime in Chicago*. Chicago: University of Chicago Press.
- LANE, Jeremy F. (2007): *Bourdieu's Politics: Problems and Possibilities*. London: Taylor & Francis.
- LAPEYRONNIE, Didier (2007): *Ghetto urbain. Ségrégation, violence, pauvreté en France aujourd'hui*. Paris: Robert Laffont.

- LAWRENCE, Denise L. a LOW, Setha M. (1990): *The Built Environment and Spatial Form*. *Annual Review of Anthropology*, 19, 453–505.
- LE COUR GRANDMAISON, Oliver; LHUILIER, Gilles a VALLUY, Jérôme (eds.) (2007): *Le Retour des camps: Sangatte, Lampedusa, Guantanamo*. Paris: Autrement.
- LEE, Murray a FARRALL, Stephen (2008): *Fear of Crime: Critical Voices in an Age of Anxiety*. Oxon: Routledge.
- LEFEBVRE, Henri (1991): *The Production of Space*. Oxford: Blackwell.
- LEPOUTRE, David (1997): *Coeur de banlieue. Codes, rites et langages*. Paris: Odile Jacob.
- LESCHTINA, Jiří (2012): *Dobyvatelé černého zlata*. *Hospodářské noviny*. Přístupné na <<http://dialog.ihned.cz/c1-57139680-dobyvatele-cerneho-zlata/>>, stáhnuto: 21. 11. 2013.
- LEVINE, Martin P. (1979): *Gay Ghetto*. *Journal of Homosexuality*, 4: 4, 363–377.
- LIEBERSON, Stanley (1980): *A Piece of the Pie: Blacks and White Immigrants since 1880*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- LIND, Rebecca A. a DANOWSKI, James A. (1999): *The Representation of the Homeless in U.S. Electronic Media: A Computational Linguistic Analysis*. In: Min, Eung-jun (ed.). *Reading the Homeless: The Media's Image of Homeless Culture*. Westport: Praeger Publishers, 109–120.
- LIU, Morgan Y. (2003): *Detours from Utopia on the Silk Road: Ethical Dilemmas of Neoliberal Triumphalism*. *Central Eurasian Studies Review*, 2: 2, 2–10.
- LLOYD, Richard a CLARK, Terry Nichols (2001): *The City as an Entertainment Machine*. In: Gotham, Kevin Fox (ed.). *Critical Perspectives on Urban Redevelopment*. New Orleans: Tulane University, 357–378.
- LOCKE, John (1965) [1690]: *Dvě pojednání o vládě [Two Treatises of Government]*. Praha: Nakladatelství československé akademie věd.
- LOGAN, John R. a MOLOTCH, Harvey L. (1987): *Urban Fortunes: The Political Economy of Place*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- LONGO, Francesca (2010): *Discoursing Organized Crime: Towards a Two-Level Analysis*. In: Allum, Felia; Longo, Francesca; Irrera, Daniela a Kostakos, Panos A. (eds.). *Defining and Defying Organized Crime: Discourse, Perceptions and Reality*. Oxon and New York: Routledge, 15–28.
- Low, Setha (2012): *A Multi-Disciplinary Framework for the Study of Private Housing Schemes: Integrating Anthropological, Psychological and Political Levels of Theory and Analysis*. *GeoJournal*, 77: 2, 185–201.
- Low, Setha M. (2001): *The Edge and the Center: Gated Communities and the Discourse of Urban Fear*. *American Anthropologist*, 103: 1, 45–58.
- Low, Setha (2004): *Behind the Gates: Life, Security, and the Pursuit of Happiness in Fortress America*. New York: Routledge.
- LUBOVE, Roy (1963): *The Progressives and the Slums: Tenement House Reform in New York City, 1890–1917*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.

- LUPTÁK, Lubomír (2011): *Bezpečnostný diskurs v SR: Lokalizácie ne(o)liberálneho vladnutia v postsovietskom Barbaricu*. Plzeň: Západočeská univerzita. (Nepublikovaná disertačná práca)
- LYON-CALLO, Vincent (2000): *Medicalizing Homelessness: The Production of Self-Blame and Self-Governing within HomelessShelters*. *Medical Anthropology Quarterly*, 14: 3, 328–345.
- MARCUSE, Herbert (1991) [1964]: *Jednorozmerný človek [One-Dimensional Man]*. Praha: Naše vojsko.
- MARCUSE, Peter (1988): *Neutralizing Homelessness*. *Socialist Review*, 88: 1, 69–97.
- MAREŠ, Petr (2003): *Romové: sociální exkluze a inkluze*. *Sociální práce*, 4: 65–75.
- MAREŠ, Petr a SIROVÁTKA, Tomáš (2008): *Sociální vyloučení (exkluze) a sociální začleňování (inkluze) – koncepty, diskurs, agenda*. *Sociologický časopis*, 44: 2, 271–94.
- MARINARO, Isabella Clough (2009): *Between Surveillance and Exile: Biopolitics and the Roma in Italy*. *Bulletin of Italian Politics*, 1: 2, 265–287.
- MARKS, Carol (1989): *Farewell—We’re Good and Gone: The Great Black Migration*. Bloomington: Indiana University Press.
- MARQUES, Eduardo a TORRES, Haroldo (2005): *São Paulo. segregação, pobreza e desigualdades sociais*. São Paulo: Editora do Senac.
- MARSH, Ian et al. (2011): *Crime and Criminal Justice*, Oxon: Routledge.
- MARTINOVSKÝ a kol. (2004): *Dějiny Plzně v datech*. Plzeň: Nakladatelství Lidové noviny.
- MARVASTI, Amir B. (2003): *Being Homeless. Textual and Narrative Constructions*. Lanham: Lexington Books.
- MARX, Karl (1982) [1867]: *Capital: A Critique of Political Economy, Volume 1 [Das Kapital, Kritik der politischen Ökonomie]*. London: Penguin Books.
- MARX, Karl a ENGELS, Friedrich (1998) [1845]: *The German Ideology: Including Theses on Feuerbach and Introduction to The Critique of Political Economy [German: Die Deutsche Ideologie]*. New York: Prometheus Books.
- MARX, Karl (2011) [1859]: *On the Materialist Conception of History [Auf der materialistische Geschichtsauffassung]*. In: Ball, Terence; Dagger, Richard (eds.). *Ideals and Ideologies: A Reader*. Boston: Longman, 213–214.
- MASSEY, Douglas a DENTON, Nancy (1993): *American Apartheid: Segregation and the Making of the Underclass*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- MATHIEU, Arline (1993): *The Medicalization of Homelessness and the Theater of Repression*. *Medical Anthropology Quarterly*, 7: 2, 170–184.
- MILL, John Stuart (1974) [1863]: *Utilitarianism; On liberty; Essay on Bentham*. New York: Meridian Book.
- MILL, John Stuart (1992) [1859]: *On Liberty and Utilitarianism*. London: David Campbell Publishers.
- MILL, John Stuart (2004) [1848]: *Principles of Political Economy*. Indianapolis: Hackett Publishing Company.

- MILLER, Walter B. (1958): Lower Class Culture as a Generating Milieu of Gang Delinquency. *Journal of Social Issues*, 14: 3, 5–9.
- MILLER, Z. L. (1992): Pluralism, Chicago School Style: Louis Wirth, the Ghetto, the City, and Integration. *Journal of Urban History*, 18: 3, 251–279.
- MILLS, Charles W. (2008): Sociologická imaginace. Praha: SLON.
- MIN, Eungjun (1999): Introduction. In: Min, Eungjun (ed.). *Reading the Homeless: The Media's Image of Homeless Culture*. Westport: Praeger Publishers, ix–xiii.
- MITCHELL, Don (1998): Anti-Homeless Laws and Public Space: II. Further Constitutional Issues. *Urban Geography*, 19: 2, 98–104.
- MITCHELL, Don (2001): The Annihilation of Space by Law: The Roots and Implications of Anti-Homeless Laws in the United States. In: Blomley, Nicholas K.; Delaney, David a Ford, Richard T. (eds.). *The Legal Geographies Reader: Law, Power, and Space*. New York: Wiley-Blackwell, 6–18.
- MITCHELL, Don (2003): *The Right to the City: Social Justice and the Fight for Public Space*. New York: The Guilford Press.
- MITCHELL, Don a STAEBELI, Lynn A. (2006): Clean and Safe? Property Redevelopment, Public Space, and Homelessness in Downtown San Diego. In: Low, Setha M. a Smith Neil (eds.). *The Politics of Public Space*. New York: Routledge, 143–175.
- MOLOTCH, Harvey a LOGAN, John (1987): *Urban Fortunes: The Political Economy of Place*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Monitorování bezdomovců Ostrava (2007). Ostrava: Odbor sociálních věcí a zdravotnictví.
- MOORE, William Howard (1974): *The Kefauver Committee and the Politics of Crime, 1950–1952*. Columbia: University of Missouri Press.
- MUCCHIELLI, Laurent a LE GOAZIOU, Véronique (2007): *Quand les banlieues brûlent. Retour sur les émeutes de novembre 2005*. Paris: La Découverte.
- MUNN, Michael (1996): *The Hollywood Connection: The True Story of Organized Crime in Hollywood*. London: Robson Books.
- MURRAY, Stephen O. (1979): The Institutional Elaboration of a Quasi-Ethnic Community. *International Review of Modern Sociology*, 9: 165–177.
- MUSIL, Jiří (2003): Proměny urbánní sociologie ve Spojených státech a Evropě 1950–2000. *Sociologický časopis*, 39: 2, 137–167.
- MUSTERD, Sako (2005): Social and Ethnic Segregation in Europe: Levels, Causes, and Effects. *Journal of Urban Affairs*, 27: 3, 331–348.
- MUSTERD, Sako a KEMPEN, Ronald van (2009): Segregation and Housing of Minority Ethnic Groups in Western European Cities. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 100: 4, 559–566.
- MUSTERD, Sako; MURIE, Alan a KESTELOOT, Christian (eds.) (2006): *Neighbourhoods of Poverty: Urban Social Exclusion and Integration in Europe*. London: Palgrave.
- MV ČR (2011): Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011–2014. Přístupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-novou-koncepci-boje-proti-organizovanemu-zlocinu.aspx>>, stáhnuto: 27. 10. 2013.

- MZV ČR (2004): Vnímání problematiky bezpečnostní politiky českou veřejností – Sociologický výzkum. Přístupné na <http://www.mzv.cz/file/16628/Vnimani_problematiky_bezpecnostni_politiky.doc/>, stáhnuto: 23. 10. 2013.
- National Security Archive Electronic Briefing Book No. 2. (1996): The Contras, Cocaine, and Covert Operations. Přístupné na <<http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB2/nsaebb2.htm/>>, stáhnuto: 25. 10. 2013.
- NADESAN, Majia Holmer (2008): Governmentality, Biopower, and Everyday Life. New York: Routledge.
- NAVRÁTIL, Pavel (2006): Posouzení v sociálně-historickém kontextu. In: Smutek, Martin a Kappl, Miroslav (eds.). Proměny klienta služeb sociální práce. Hradec Králové: Gaudeamus, 453–459.
- NAVRÁTIL, Petr (ed.) (2003): Romové v české společnosti. Praha: Portál.
- NAXERA, Vladimír (2012): Korupce a postkomunismus. Středoevropské politické studie, XIV.
- NEDBÁLKOVÁ, Kateřina (2012): Tak daleko, tak blízko: Dělnická třída v České republice. Sociální studia, 3, 85–100.
- NEARY, Ian (2003): Burakumin at the End of History. Social Research, 70: 1, 269–294.
- NEDVĚD, Jaroslav (2000): Z bývalých městských lázní možná časem bude tržnice. Mladá fronta Dnes, 12. 5. 2000.
- NEDVĚD, Jaroslav (2010): Vzhled města má ochránit soutěž. Mladá fronta Dnes, 24. 3. 2010.
- NEDVĚD, Jaroslav (2012): Mizí kus Plzně. Začíná další sporná proměna. Mladá fronta Dnes, 7. 4. 2012.
- NEKORJAK, Michal; SOURALOVÁ, Adéla a VOMASTKOVÁ, Klára (2011): Uváznutí v marginalitě: vzdělávací trh, „romské školy“ a reprodukce sociálně prostorových nerovností. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 47: 4, 657–680.
- NEOCLEOUS, Mark (2011): Security as Pacification. In: Neocleous, Mark a Rigakos, George S. (eds.). Anti-Security. Ottawa: Red Quill Books, 23–56.
- NELLI, Humbert S. (1970): Italians in Chicago: A Study in Ethnic Mobility. New York: Oxford University Press.
- NOVOTNÝ, Jan (2010): Architekti navrhnu okolí plzeňského Inwestu. Mladá fronta Dnes, 7. 6. 2010.
- NEWARK, Tim (2008): Mafie táhne do války: Tajný pakt Spojenců s podsvětím. Praha: Knižní klub.
- NOIRIEL, Gérard (1988): Le Creuset français. Paris: Seuil.
- NOZICK, Robert (1999) [1974]: Anarchy, State, and Utopia. Oxford: Blackwell.
- Observatoire des Zones Urbaines Sensibles (2005): Rapport 2005. Paris: Délégation interministérielle à la ville.
- ODS (1992): Volební program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 1992. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy/1992.php>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.

- ODS (1994): Volební program ODS pro komunální volby v roce 1994. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy/1994.php>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ODS (1996): Volební program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 1996. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy/1996.php>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ODS (1998a): Volební program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 1998. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy/1998.php>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ODS (1998b): Volební program ODS pro volby do senátních a komunálních voleb v roce 1998. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy/1998s.php>>, stáhnuto 27. 7. 2012.
- ODS (2002): Volební program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2002. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy/2002.php>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ODS (2006): Volební program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006. Přístupné na <<https://www.ods.cz/volby/weby/2006/program.php>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- ODS (2010): Volební program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Přístupné na <<http://www.ods.cz/volby2010/programove-dokumenty.html>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- OKELY, Judith (1994): Thinking through Fieldwork. In: Bryman, Alan a Burgess, Bob (eds.). *Analyzing Qualitative Data*. London: Routledge, 18–34.
- OMELKOVÁ, Lenka (2005): Sčítání bezdomovců v Praze v roce 2004. *Demografie*, 47: 136–142.
- OSOFSKY, Gilbert (1971): *Harlem: The Making of a Ghetto—Negro New York, 1890–1930*. New York: Harper & Row.
- ORWELL, George (2009): 1984. Praha: Levné knihy KMA.
- OUŘEDNÍČEK, Martin a TEMELOVÁ, Jana (2009): Twenty Years After Socialism: the Transformation of Prague's Inner Structure. In: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Sociologia* 54: 1, 9–30.
- PAOLI, Letizia a FIJNAUT, Cyrillus (2006): Organised Crime and Its Control Policies in Europe. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 14: 3, 307–327.
- PATTERSON, Orlando (1998): *Broken Bloodlines*. In: *Rituals of Blood: Consequences of Slavery in Two American Centuries*. New York: Basic/Civitas Books.
- PEACH, Ceri (2009): Slippery Segregation: Discovering or Manufacturing Ghettos? *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35: 1381–1395.
- PERLMAN, Janice (1976): *The Myth of Marginality: Urban Poverty and Politics in Rio de Janeiro*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- PERTL, Jan (1999): Správce začne rozprodávat Inwest Shop. *Plzeňský deník*, 20. 10. 1999.
- PÉTONNET, Colette (1982): *Espaces habités. Ethnologie des banlieues*. Paris: Galilée.

- PHILPOTT, Thomas Lee (1978): *The Slum and the Ghetto: Neighborhood Deterioration and Middle-Class Reform, Chicago, 1880–1930*. New York: Oxford University Press.
- PICKLES, John (2010): *The Spirit of Post-Socialism: Common Spaces and the Production of Diversity*. *European Urban and Regional Studies*, 17: 2, 127–140.
- PINÇON, Monique a PINÇON, Michel (2007): *Les Ghettos du gotha. Comment la bourgeoisie défend ses espaces*. Paris: Seuil.
- PODUŠKA, Ondřej a HAJSKÁ, Markéta (2006): *Práce na černo jako forma adaptace na sociální vyloučení*. In: Hirt, Tomáš a Jakoubek, Marek (eds.). *Romové v osídlech sociálního vyloučení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 136–155.
- POKORNÁ, Radmila (2012): *Šlo o život, řekl soudu znalec o mačetovém útoku v Novém Boru*. *Českolipský deník*. Přístupné na <<http://ceskolipsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/slo-o-zivot-rekl-soudu-znalec-o-macetovem-utoku-v-novem-boru-20121109.html>>, stáhnuto: 25. 10. 2013.
- PORTES, Alejandro a STEPICK, Alex (1993): *City on the Edge: The Transformation of Miami*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- POTTER, Gary (2003): *Sui Genesis Micro Social Structures: The Heuristic Example of Poker*. *Canadian Journal of Sociology*, 28: 2, 171–202.
- POWER, Gerald (1999): *Media Image and the Culture of Homelessness: Possibilities for Identification*. In: Min, Eungjun (ed.). *Reading the Homeless: The Media's Image of Homeless Culture*. Westport: Praeger Publishers, 65–83.
- PRYKE, Michael (2000): *City Rhythms: Neo-Liberalism and the Developing World*. In: Allen, John; Massey, Doreen a Pryke, Michael. *Unsettling Cities: Movement/Settlement*. London: Routledge, 239–268.
- RADOSTNÝ, Lukáš a RŮŽIČKA, Michal (2006): *Terénní výzkum v hyperrealitě. Poznámky k mediální konstrukci sociálně vyloučené lokality*. In: Hirt, Tomáš a Jakoubek, Marek (eds.). *Romové v osídlech sociálního vyloučení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 201–229.
- RAWLS, John (2005) [1971]: *A Theory of Justice*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.
- rep. (1999): *Ovlivnil předseda soudu konkurs Inwest-Shopu?* *Plzeňský deník*, 10. 4. 1999.
- rep. (1998): *Radní nevědí, jestli by chtěli lázně získat zpátky, i kdyby byly zadarmo*. *Plzeňský deník*, 19. 9. 1998.
- REUTER, Peter (1985): *Disorganized Crime: Illegal Markets and Mafia*. Cambridge: MIT Press.
- REVENGA, Ana; RINGOLD, Dena a TRACY, William M. (2002): *Poverty and Ethnicity: A Cross-Country Study of Roma Poverty in Central Europe*. Washington, D. C.: The World Bank.
- RIGAKOS, George S. (2011): *„To Extend the Scope of Productive Labour“: Pacification as a Police Project*. In: Neocleous, Mark a Rigakos, George S. (eds.). *Anti-Security*. Ottawa: Red Quill Books, 57–84.

- RINGOLD, Dena (2000): *Roma and the Transition in Central and Eastern Europe: Trends and Challenges*. Washington: The World Bank.
- ROMADECADÉ (2013): „Decade of Roma Inclusion 2005–2015.“ Přístupné na <<http://www.romadecade.org/home>>, stáhnuto 15. 9. 2013.
- ROSE, Nikolas (2006) [1996]: *Governing „Advanced“ Liberal Democracies*. In: Sharma, Aradhana a Gupta, Akhil (eds.). *The Anthropology of the State: A Reader*. Malden: Blackwell, 144–162.
- ROTHBARD, Murray N. (1978): *For a New Liberty: The Libertarian Manifesto*. New York: Collier Books.
- ROUSSEAU, Jean Jacques (2002) [1762]: *O společenské smlouvě neboli o zásadách státního práva [Du contrat social ou principes du droit politique]*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- ROZELIER, Muriel (2007): *Naplouse Palestine. Chroniques du ghetto*. Paris: Presses de la Renaissance.
- RUDDICK, Susan M. (1996): *Young and Homeless in Hollywood. Mapping Social Identities*. New York: Routledge.
- RŮŽIČKA, Michal (2006): *Geografie sociální exkluze*. *Sociální studia*, 2, 117–132.
- RŮŽIČKA, Michal (2010): *Urbanizace chudoby a etnicity v socialistickém a (post) socialistickém městě*. In: Vacková, Barbora et al. *Československé město včera a dnes: každodennost, reprezentace, výzkum*. Červený Kostelec: Pavel Mervart/Brno: Masarykova univerzita, 137–158.
- RŮŽIČKA, Michal (2011): *Časoprostorové a infrastrukturní aspekty procesu sociální exkluze*. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 47: 2, 273–295.
- RŮŽIČKA, Michal (2011): *Sociální reprodukce bezdomovectví a meze liberálního individualizmu*. *Biograf*, 54, 55–62.
- RŮŽIČKA, Michal (2012a): *Continuity or Rupture? Roma/Gypsy Communities in Rural and Urban Environments under Post-Socialism*. *Journal of Rural Studies*, 28: 2, 81–88.
- RŮŽIČKA, Michal (2012b): *Wacquant v „romském ghettu“: Poznámky k procesu ghettoizace v českých městech*. In: Temelová, Jana et al. (ed.). *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života*. Plzeň: Aleš Čeněk, 20–45.
- RŮŽIČKA, Michal a STANOVÁ, Magda (2013): *Oddělit a spojit: architektura sociálních nerovností v Benátské republice*. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 49: 5, 703–727.
- RYAN, Gary W. a BERNARD, H. Russel (2003): *Techniques to Identify Themes*. *Field Methods*, 15: 1, 85–109.
- SABOURET, Jean-François (1983): *L'Autre Japon. les Burakumin*. Paris: Éditions Maspéro.
- SAL 2 (2012): *Od historie po současnost*. *Plzeňský deník*, 6. 8. 2012: 11.
- SAMPSON, Robert J. a LAURITSEN, Janet L. (1997): *Racial and Ethnic Disparities in Crime and Criminal Justice in the United States*. *Crime and Justice*, 21,

- Ethnicity, Crime and Immigration: Comparative and Cross-National Perspectives, 311–374.
- SANDBERG, Sveinung a PEDERSEN, Willy (2009): *Street Capital. Black Cannabis Dealers in a White Welfare State*. Bristol: Policy Press.
- SARTORI, Giovanni (1973): What is „Politics.“ *Political Theory*, 1: 1, 5–26.
- SAYAD, Abdelmalek a DUPUY, Éliane (1995): *Un Nanterre algérien, terre de bidonvilles*. Paris: Éditions Autrement.
- Sčítání bezdomovců v Brně (2006). Brno: Magistrát města Brna.
- SENNETT, Richard (1994): Fear of Touching. In: *Flesh and Stone: The Body and the City in Western Civilization*. New York: W. W. Norton.
- SENNETT, Richard (1994): *Flesh and Stone: The Body and the City in Western Civilization*. New York: W. W. Norton.
- SENNETT, Richard (1997): *The New Capitalism*. *Social Research*, 64: 2, 161–180.
- SHELEY, Joseph F. (1993): Structural Influences on the Problem of Race, Crime, and Criminal Justice Discrimination. *Tulane Law Review*, 67: 6, 2273–2292.
- SCHELLING, Thomas C. (1971): What Is the Business of Organized Crime. *The American Scholar*, 40: 4, 643–552.
- SCHIERUP, Carl-Ulrik; HANSEN, Peo a CASTLES, Stephen (2006): *Migration, Citizenship, and the European Welfare State: A European Dilemma*. Oxford: Oxford University Press.
- SCHÖNFELDER, Walter (2011): CAQDAS and Qualitative Syllogism Logic – NVivo 8 and MAXQDA 10 Compared. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 12: 1, Art. 21.
- SCHWARZMANTEL, John (2008): *Ideology and Politics*. London: SAGE.
- SIBALIS, Michael (2004): Urban Space and Homosexuality: The Example of the Marais, Paris's „Gay Ghetto.“ *Urban Studies*, 41: 9, 1739–1758.
- SILLS, David a MERTON, Robert (eds.) (1968): *International Encyclopedia of the Social Sciences*. New York: Free Press.
- SIBLEY, David (1988): Survey 13: Purification of Space. *Environment and Planning D: Society and Space*, 6: 4, 409–21.
- SIBLEY, David (1995): *Geographies of Exclusion: Society and Difference in the West*. London: Routledge.
- SIMON, Jonathan (2003): *Governing Through Crime. How the War on Crime Transformed American Democracy and Created a Culture of Fear*. Oxford: Oxford University Press.
- SIROVÁTKA, Tomáš (ed.) (2002): *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Georgetown.
- SIROVÁTKA, Tomáš (2003): Exkluze Romů na trhu práce a šance na jejich inkluzi. *Sociální studia*, 10, 11–34.
- SIROVÁTKA, Tomáš (ed.) (2004): *Sociální exkluze a sociální inkluze menšin a marginalizovaných skupin*. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Georgetown.

- SIROVÁTKA, Tomáš (2006): Labour Market Exclusion of the Roma in Post-communist Countries. In: Sirovátka, Tomáš et al. *The Challenge of Social Inclusion: Minorities and Marginalized Groups in Czech Society*. Brno: Barrister & Principal, 111–132.
- SIROVÁTKA, Tomáš a MAREŠ, Petr (2006): Chudoba, deprivace, sociální vyloučení: nezaměstnaní a pracující chudí. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 42: 4, 627–655.
- SMITH, Dwight C. Jr. (1990): *Mafia Mystique*. Lanham: University Press of America.
- SMITH, Dwight C. Jr. (1991): Wickersham to Sutherland to Katzenbach: Evolving an „Official“ Definition for Organized Crime. *Crime, Law and Social Change*, 16: 2, 135–154.
- SMITH, Dwight C. Jr. (1994): Illicit Enterprise: An Organized Crime Paradigm for the Nineties. In: Kelly, Robert J.; Chin; Ko Lin a Schatzberg, Rufus (eds.). *Handbook of Organized Crime in the United States*. Santa Barbara: Greenwood Press, 121–150.
- SMITH, Neil (1982): Gentrification and Uneven development. *Economic Geography*, 58: 2, 139–155.
- SMOLÍK, Josef (2007): Uvedení do problematiky organizovaného zločinu. In: Smolík, Josef; Šmíd, Tomáš a Vaďura, Vladimír (eds.). *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: MPÚ, 11–30.
- SMALL, Mario (2009): Four Reasons to Abandon the Idea of „the Ghetto.“ *City & Community*, 7: 4, 389–398.
- SNOW, David A. a ANDERSON, Leon (1987): Identity Work among the Homeless: The Verbal Construction and Avowal of Personal Identities. *The American Journal of Sociology*, 92: 6, 1336–1371.
- SNOW, David A. a ANDERSON, Leon (1993): *Down on Their Luck. A Study of Homeless Street People*. Berkeley: University of California Press.
- SOJA, Edward W. (1996): *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*. Oxford: Blackwell.
- SOROS, George (1997): The Capitalist Threat. *The Atlantic Monthly*, 279: 2, 45–58.
- SPEAR, Allan H. (1968): *Black Chicago: The Making of a Negro Ghetto, 1890–1920*. Chicago: University of Chicago Press.
- SPRADLEY, James P. (1980): *Participant Observation*. Wadsworth: Cengage Learning.
- STEJSKALOVÁ, Michaela (2013): Can we speak of Ghettos in Czech Cities? *Slovo*, 25: 2, 3–17.
- STENNING, Alison (2000): Placing (Post-) Socialism The Making and Remaking of Nowa Huta, Poland. *European Urban and Regional Studies*, 7: 2, 99–118.
- STENNING, Alison (2005): Where is the Post-Socialist Working Class? Working-Class Lives in the Spaces of (Post-)Socialism. *Sociology*, 39: 5, 983–999.
- STEWART, Michael (2002): Deprivation, the Roma and ‚the Underclass‘. In: Hann, Chris (ed.). *Postsocialism: Ideals, Ideologies and Practices in Eurasia*. London: Routledge, 133–155.

- STEWART, Michael (2013): *The „Gypsy Menace“: Populism and the New Anti-Gypsy Politics*. London: C Hurst & Co Publishers Ltd.
- SULLIVAN, Edward D. (1929): *Rattling the Cup on Chicago Crime*. New York: The Vangaurd Press.
- STOW, Kenneth R. (1992): *Alienated Minority: The Jews of Medieval Latin Europe*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- STOW, Kenneth R. (2001): *Theater of Acculturation: The Roman Ghetto in the Sixteenth Century*. Seattle: University of Washington Press.
- STRÁSKÝ, Jan a ŠÍDLO, Jindřich (2013): Jan Stráský: Co Klaus sám necítí, nikdy neposlechne. *Ihned.cz*. 8. 3. 2013. Přístupné na <<http://dialog.ihned.cz/c1-59481620-jan-strasky-co-klaus-sam-neciti-nikdy-neposlechne/>>, stáhnuto: 21. 11. 2013.
- STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet M. (1999): *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno, Boskovice: Sdružení Podané ruce, Albert.
- SUTHERLAND, Edwin H. (1940): *White-Collar Criminality*. *American Sociological Review*, 5: 1, 1–12.
- SWIFT, Adam (2005): *Politická filosofie: Základní otázky moderní politikologie*. Praha: Portál.
- SYNOT (2013): *Crazy Wizard: Herní plán*. *Synotloterie.cz*. Dostupné z: www.synotloterie.cz/ws-loterie_cz/crazy-wizard-1.
- SÝKORA, Luděk (1999): *Changes in the Internal Spatial Structure of Post-Communist Prague*. *GeoJournal*, 49: 1, 79–89.
- SÝKORA, Luděk (2009): *New Socio-Spatial Formations: Places of Residential Segregation and Separation in Czechia*. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 100: 4, 417–435.
- SÝKORA, Luděk; TEMELOVÁ, Jana a POSOVÁ, Darina (2007): *Identifikace lokalit koncentrace sociálních skupin a jejich typologie*. In: Sýkora, Luděk (ed.). *Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava*. Praha: PŘF CUNI, 29–58.
- SÝKORA, Miloslav (1985): *Plzeň 1945–1985: 40 let socialistické výstavby města*. Plzeň: Národní výbor města Plzně.
- ŠÍMÍKOVÁ, Ivana a VAŠEČKA, Imrich (eds.) (2004): *Mechanismy sociálního vyčleňování romských komunit na lokální úrovni a nástroje intergrace*. Brno: Barrister & Principal.
- ŠIMON, Martin (2012): *Exploring Counterurbanisation in a Post-Socialist Context: Case of the Czech Republic*. *Sociologia Ruralis*, DOI: 10.1111/j.1467-9523.2012.00576.x.
- ŠMÍD, Tomáš (2009): *Organizovaný zločin v Ruské federaci*. Brno: MPÚ.
- ŠMÍD, Tomáš a KUPKA, Petr (2011): *Český organizovaný zločin: od vyděračů ke korupčním sítím*. Brno: MPÚ.
- ŠRUBAŘ, Ilja (1996): *Neoliberalismus, transformace a občanská společnost*. *Sociologický časopis*, 32: 1, 67–78.

- TEHLEN, Tatjana (2012): Shortage, Fuzzy Property and Other Dead Ends in the Anthropological analysis of (Post)Socialism. *Critique of Anthropology*, 31: 1, 43–61.
- TEMELOVÁ, Jana (2009): Urban Revitalization in Central and Inner Parts of (Post-)socialist) Cities: Conditions and Consequences. Regenerating Urban Core. Helsinki University of Technology, Centre for Urban and Regional Studies, Helsinki, 12–25.
- TILLY, Charles (2006): *Politika kolektivního násilí*. Praha: SLON.
- TOP 09 (2010): Volební program TOP 09 pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Přístupné na <<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2010/>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- TOUŠEK, Ladislav (2007): Zaměřované interview a focus groups. Mertonův příspěvek k metodologii sociálních věd. *AntropoWebzin*, 2–3, 105–116.
- TOUŠEK, Ladislav (2009): Analýza situace „bezdomovců“ v Plzni včetně identifikace jejich počtu. Plzeň: CAAT.
- TOUŠEK, Ladislav (2012): Vybrané aspekty metodologie aplikované antropologie. In: Tomáš Hirt et al. *Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie*. Plzeň: Západočeská Univerzita v Plzni, 25–106.
- TOŠNER, Michal et al. (2010): Průmysl sociálního vyloučení: Lokalita Janov. *AnthropoWebzin*, 1: 17–32.
- TOUŠEK, Laco (2006): Kultura chudoby, underclass a sociální vyloučení. In: Hirt, Tomáš a Jakoubek, Marek (eds.). *Romové v osidlech sociálního vyloučení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 288–321.
- TOUŠEK, Laco (2013): *Prostor, transgrese a bezdomovectví (Disertační práce)*. Západočeská univerzita v Plzni. FF/KSA, Plzeň.
- TUGENDHAT, Ernst (2004) [1993]: *Přednášky o etice [Vorlesungen über Ethik]*. Praha: Oikoymenh.
- UNITED STATES COURT OF APPEALS, TENTH CIRCUIT (2000): IN RE: Viktor KOZENY; Landlocked Shipping Company; Peak House Corporation; Turnstar Limited, IN RE: Viktor KOZENY; Landlocked Shipping Company; Peak House Corporation; Turnstar Limited, Petitioners. No. 00–1465. Přístupné na <<http://caselaw.findlaw.com/us-10th-circuit/1120578.html>>, stáhnuto: 15. 10. 2013.
- VACKOVÁ, Barbora; GALČANOVÁ, Lucie a HOFÍREK, Ondřej (2011): „Za čistší město“: Problémové lokality a jejich obyvatelé z pohledu místní politiky a správy. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 47: 4, 633–656.
- VAINDL, Ladislav (2009): „Dům hrůzy“ zbourají, vznikne obchodní dům. *Klatovský deník*, 4. 2. 2009.
- VALLENTYNE, Peter (2012): Left-Libertarianism. In: Estlund, David (ed.). *Oxford Handbook of Political Philosophy*. Oxford: Oxford University Press, 152–168.
- VÁŠÁT, Petr (2008): Kritická diskursivní analýza: sociální konstruktivismus v praxi. *AntropoWebzin*, 4: 2–3, 101–112.
- VÁŠÁT, Petr (2012a): Mezi rezistencí a adaptací: Každodenní praxe třídy nejchudších. *Sociologický časopis*, 48: 3, 247–282.

- VASÁT, Petr (2012b): Studium bezdomovectví v USA: inspirace pro výzkum v České republice. In: *Český lid*, 99: 2, 129–149.
- VASÁT, Petr (2013): „Sme na jedný lodi“: Morálka a morální ekonomie v kontextu chudoby a marginalizace. *Český lid: Etnologický časopis*, 100: 4, 427–448.
- VASÁT, Petr (2014): „Předevčirem, nebo kdy to bylo“: Temporalizace třídy nejchudších. *Sociologický časopis*, 50: 1, v tisku.
- VEČERNÍK, Jiří (2005): Proměny a problémy české sociální politiky. In: *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 41: 5, 863–880.
- VERDERY, Katherine (1996): *What Was Socialism and What Comes Next?* Princeton, NJ: Princeton University Press.
- VERDERY, Katherine (1999): *The Political Lives of Dead Bodies: Reburial and Post-socialist Change*. New York: Columbia University Press.
- VERDERY, Katherine (2003): Whither Postsocialism? In: Hann, Chris M. (ed.). *Postsocialism. Ideals, Ideologies and Practices in Eurasia*. London: Routledge, 15–28.
- VESELÁ, Dana (2010): Politici prý obchody nechtějí, primátor nemá informace. *Plzeňský deník*, 4. 3. 2010.
- VESELÁ, Dana (2011): Aréně změnil investor jméno a přidal sportoviště. *Plzeňský deník jih*, 24. 8. 2011: 6.
- VESELÁ, Dana (2012): Architekti: Corso nesplnilo regulaci, do centra nepatří. *Plzeňský deník*, 19. 6. 2012.
- vet (1998): Inwest Shop čelí dalšímu trestnímu oznámení. *Plzeňský deník*, 16. 9. 1998: 5.
- VÍŠEK, Petr (2002): Holobyty jako nástroj etnické segregace. In: Víšek, Petr (ed.). *Romové ve městě*. Praha: Socioklub, 30–48.
- VLÁDA (2005): *Zásady dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025*. Rada vlády pro záležitosti romské komunity. Přístupné na <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20283>>, stáhnuto 15. 9. 2013.
- VLÁDA (2009): *Koncepce romské integrace na období 2009–2013*. Ministr pro lidská práva Úřadu vlády České republiky. Přístupné na <[http://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Koncepce-romske-integrace-2010–2013.pdf](http://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Koncepce-romske-integrace-2010-2013.pdf)>, stáhnuto 15. 9. 2013.
- VV (2010): *Volební program VV pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. Přístupné na <<http://www.veciverejne.cz/politicky-program.html>>, stáhnuto: 27. 7. 2012.
- WACQUANT, Loïc J. D. (1998): „A Black City Within the White“: Revisiting America’s Dark Ghetto. *Black Renaissance*, 2: 1, 141–151.
- WACQUANT, Loïc J. D. (1999): Urban Marginality in the Coming Millenium. *Urban Studies*, 36: 10, 1639–1647.
- WACQUANT, Loïc J. D. (2000): *Logics of Urban Polarization: the View from Below*. In: Crompton, Rosemary et al. *Renewing Class Analysis*. Oxford: Blackwell Publishers / *The Sociological Review*, 107–119.

- WACQUANT, Loïc J. D. (2001): The Penalisation of Poverty and the Rise of Neo-Liberalism. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 9: 4, 401–412.
- WACQUANT, Loïc J. D. (2002): Gutting the Ghetto: Political Censorship and Conceptual Retrenchment in the American Debate on Urban Destitution. In: Cross, Malcolm a Moore, Robert (eds.). *Globalization and the New City: Migrants, Minorities, and Urban Transformations in Comparative Perspective*. UK: Palgrave, 32–49.
- WACQUANT, Loïc J. D. (2004): Pointers on Pierre Bourdieu and Democratic Politics. *Constellations*, 11: 1, 3–15.
- WACQUANT, Loïc J. D. (2004a): What is a Ghetto: Constructing a Sociological Concept. In: Smelser, Neil J. a Baltes, Paul B. (eds.). *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. New York: Pergamon Press. Přístupné na <<http://loicwacquant.net/assets/Papers/GHETTO-IntlEncySocBehvSciences.pdf>>, stáhnuto 15. 9. 2011.
- WACQUANT, Loïc (2008): Relocating Gentrification: the Working Class, Science and the State in Recent Urban Research. *International Journal of Urban and Regional Research*, 32: 1, 198–205.
- WACQUANT, Loïc (2008a): *Urban Outcasts. A Comparative Sociology of Advanced Marginality*. Cambridge: Polity Press.
- WACQUANT, Loïc (2008b): Ghettos and Anti-Ghettos: An Anatomy of the New Urban Poverty. *Thesis Eleven*, 94: 113–118.
- WACQUANT, Loïc (2009a): *Prisons of Poverty*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- WACQUANT, Loïc (2009b): *Punishing the Poor. The Neoliberal Government of Social Insecurity*. Durham: Duke University Press.
- WACQUANT, Loïc (2010): Crafting the Neoliberal State: Workfare, Prisonfare, and Social Insecurity. *Sociological Forum*, 25: 2, 197–220.
- WACQUANT, Loïc (2010a): Designing Urban Seclusion in the Twenty-First Century. *Perspecta: The Yale Architectural Journal*, 43: 165–178.
- WACQUANT, Loïc (2011): A Janus-Faced Institution of Ethnoracial Closure: A Sociological Specification of the Ghetto. In: Hutchison, Ray a Haynes, Bruce D. (eds.). *The Ghetto. Contemporary Global Issues and Controversies*. Boulder: Westview Press, 1–31.
- WACQUANT, Loïc (2011a): *Deadly Symbiosis: Race and the Rise of the Penal State*. Cambridge: Polity Press.
- WACQUANT, Loïc (2012): Three Steps to a Historical Anthropology of Actually Existing Neoliberalism. *Social Anthropology*, 20: 1, 66–79.
- WACQUANT, Loïc (2013): Marginality, Ethnicity and Penalty in the Neoliberal City: An Analytic. *Cartography. Ethnic & Racial Studies, Symposium: v tisku*.
- WAGNER, David (1993): *Checkboard Square. Culture and Resistance in a Homeless Community*. Boulder: Westview Press.

- WALACH, Václav (2012): Neoliberalismus mezi ideologií a skutečností. *Deník Referendum*, 30. 6. 2012. Přístupné na <<http://denikreferendum.cz/clanek/13494-neoliberalismus-mezi-ideologii-a-skutecnosti/>>, stáhnuto: 21. 10. 2013.
- WALACH, Václav a ČÍSAŘ, Ondřej (2013): Jako ghetto – ty ublížíš mně, já ublížím tobě: Bezpečnost a pouliční násilí v sociálně vyloučené lokalitě. *Lidé města*, 15: 3, 391–417.
- WARD, David (1989): *Poverty, Ethnicity, and the American City, 1840–1925*. Cambridge: Cambridge University Press.
- WARNER, Sam Bass, Jr. a BURKE, Colin B. (1969): Cultural Change and the Ghetto. *Journal of Contemporary History*, 4: 173–187.
- WATSON, Sophie a AUSTERBERRY, Helen (1986): *Housing and Homelessness: A Feminist Perspective*. London: Routledge and Kegan Paul.
- WEBER, Max (1949): *The Methodology of the Social Sciences*. New York: The Free Press.
- WEBER, Max (1978): *Economy and Society. An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- WEINBERG, Darin (2011): Sociological Perspectives on Addiction. *Sociology Compass*, 5: 4, 298–310.
- WESTERN, John (1981): *Outcast Cape Town*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- WHANG, Insung a MIN, Eungjun (1999): Discourse Analysis of Television News on Public Antagonism Against the Homeless. In: Min, Eungjun (ed.). *Reading the Homeless: The Media's Image of Homeless Culture*. Westport: Praeger Publishers, 95–107.
- WHELAN, Brendan J. a WHELAN, Christopher T. (1995): In what sense is poverty multidimensional? In: Room, Graham (ed.). *Beyond the Threshold: The Measurement and Analysis of Social Exclusion*. Bristol: The Polity Press, 29–48.
- WILSE, Craig (2010): Neo-liberal Biopolitics and the Invention of Chronic Homelessness. *Economy and Society*, 39: 2, 155–184.
- WILSON, William Julius (1987): *The Truly Disadvantaged: The Inner City, the Underclass, and Public Policy*. Chicago: University of Chicago Press.
- WILSON, William Julius (1996): *When Work Disappears: The World of the New Urban Poor*. New York: Knopf.
- WINKLER, Jiří (2005): Analýza potřeb integrace Romů na českém trhu práce. In: Winkler, Jiří et al. *Účelové programy na lokálních trzích práce*. Brno: Masarykova univerzita, 104–121.
- WIRTH, Louis (1928): *The Ghetto*. Chicago: University of Chicago Press.
- WIRTH, Louis (1964): *The Ghetto*. In: Reiss, Albert J. (ed.). *On Cities and Social Life*. Chicago: University of Chicago Press.
- WOLFGANG, Marvin E.; FIGLIO, Robert M. a SELLIN, Thorsten (1972): *Delinquency in a Birth Cohort*. Chicago: Chicago University Press.

- WOODIWISS, Michael (2001): *Organized Crime and American Power: A History*. Toronto: University of Toronto Press.
- WOODIWISS, Michael (2003): *Transnational Organized Crime: The Strange Career of an American Concept*. In: Beare, Margaret E. (ed.). *Critical Reflections on Transnational Organised Crime, Money Laundering, and Corruption*. Toronto: University of Toronto Press, 3–34.
- WRIGHT, Gwendolyn (1991): *The Politics of Design in French Urban Colonialism*. Chicago: University of Chicago Press.
- WRIGHT, Talmadge (1997): *Out of Place. Homeless Mobilizations, Subcities, and Contested Landscapes*. New York: State University of New York.
- WRIGHT, Talmadge a VERMUND, Anita (1999): *Suburban Homelessness and Social Space: Strategies of Authority and Local Resistance in Orange County, California*. In: Anna L. Deavenon (ed.). *There's No Place like Home: Anthropological Perspectives on Housing and Homelessness in the United States*. Westport: Bergin & Garvey, 121–144.
- YOUNG, Craig a KACZMAREK, Sylvia (2008): *The Socialist Past and Postsocialist Urban Identity in Central and Eastern Europe The Case of Łódź, Poland*. *European Urban and Regional Studies*, 15: 1, 53–70.
- YOUNG, Jock (2007): *The Vertigo of Late Modernity*. Los Angeles: Sage Publications Ltd.
- ZALUAR, Alba a ALVITO, Marcos (eds.) (1998): *Um século de favela*. Rio de Janeiro: Fundação Getúlio Vargas Editora.
- Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb. Přístupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7372/108_2006_Sb.pdf/>, stáhnuto 7. 4. 2013.
- ZHOU, Min (1992): *Chinatown: The Socioeconomic Potential of an Urban Enclave*. Philadelphia: Temple University Press.
- ZOLA, Kenneth I. (2006): *Observations on Gambling in Lower-Class Settings*. In: Cosgrave, James F. (ed.). *The Sociology of Risk and Gambling*. New York: Routledge, 149–162.
- zpravy.idnes.cz (2013): *Nečas odsoudil postup policie, trafiky považuje za politickou dohodu*. 14. 6. 2013. Přístupné na <http://zpravy.idnes.cz/vyjadreni-premiera-necase-ve-snemovne-policejni-razie-pp6-/domaci.aspx?c=A130614_114147_domaci_jj/>, stáhnuto 21. 11. 2013.
- ZUKIN, Sharon (1997): *Cultural Strategies of Economic Development and the Hegemony of Vision*. In: Merrifield A. a Swyngedouw E. (eds.). *The Urbanization of Injustice*. New York: New York University Press, 223–243.
- ZUKIN, Sharon (1987): *Gentrification: Culture and Capital in the Urban Core*. *Annual Review of Sociology*, 13, 129–147.
- ZUKIN, Sharon (1998): *Urban Lifestyles: Diversity and Standardisation in Spaces of Consumption*. *Urban Studies*, 35: 5–6, 825–839.
- ZUKIN, Sharon (2009): *Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places*. Oxford: Oxford University Press.

- ZUNZ, Olivier (1986): *The Changing Face of Inequality: Urbanization, Urban Development, and Immigrants in Detroit, 1880–1920*. Chicago: University of Chicago Press.
- ŽIŽEK, Slavoj (2011): *Jednou jako tragédie, podruhé jako fraška aneb Proč musela utopie liberalismu zemřít dvakrát*. Praha: Rybka Publishers.